

РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА, ВОДНИ УСЛУГИ И УСЛУГИ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО КОМУНАЛЕН ОТПАД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 54 став (1) точка 1 потточка 1.17 и член 64 став (1) од Законот за енергетика* („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/25 и 135/25), Регулаторната комисија за енергетика, водни услуги и услуги за управување со комунален отпад на Република Северна Македонија, на седницата одржана на 20 мај 2026 година, донесе

ПРАВИЛА ЗА СНАБДУВАЊЕ СО ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА¹

Со овие правила се врши усогласување со Директивата (ЕУ) 2019/944 на Европскиот парламент и Советот од 5 јуни 2019 година за заедничките правила за внатрешниот пазар за електрична енергија и за изменување на Директивата 2012/27/ЕУ и Одлуките на Министерскиот совет на Енергетската заедница бр.2021/13/МС-ЕпС од 30 ноември 2021 година и бр.2022/03/МС-ЕпС од 15 декември 2022 година

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

Со овие правила за снабдување со електрична енергија (во понатамошниот текст: правила) се уредуваат општите услови и начинот на снабдување со електрична енергија, како и меѓусебните права, обврски и одговорности на снабдувачот со електрична енергија и потрошувачот на електрична енергија и операторот на соодветниот систем, а особено:

- 1) условите, начинот и рокот на склучување на договорот за снабдување со електрична енергија,
- 2) начинот на мерење, пресметка, фактурирање и наплата на испорачаната електрична енергија,
- 3) потрошувачите на кои не може да им се прекине испораката и начинот на обезбедување на гаранции за намирување на трошоците за потрошената електрична енергија,
- 4) начинот и постапката за промена на снабдувачот со електрична енергија (во понатамошниот текст: снабдувач) од страна на потрошувачите и остварувањето на правото на потрошувач без надоместок да го промени снабдувачот,
- 5) квалитетот на услугите обезбедени од страна на снабдувачите,
- 6) минималните услови за вршење на дејноста и начинот на организациона поставеност и техничка опременост на снабдувачите за обезбедување на комуникација со потрошувачите заради обезбедување на пропишаниот квалитет на услугите коишто ги обезбедува снабдувачот,

¹Со овие правила се врши усогласување со Директивата (ЕУ) 2019/944 на Европскиот парламент и Советот од 5 јуни 2019 година за заедничките правила за внатрешниот пазар за електрична енергија и за изменување на Директивата 2012/27/ЕУ и Одлуките на Министерскиот совет на Енергетската заедница бр.2021/13/МС-ЕпС од 30 ноември 2021 година и бр.2022/03/МС-ЕпС од 15 декември 2022 година

7) обврски на снабдувачот кон различните категории на потрошувачи и особеноста на секоја категорија на потрошувачи во однос на нивната финансиска и преговарачка способност,

8) начинот и постапките за комуникација и размена на информации помеѓу снабдувачот и операторот на соодветниот систем заради обезбедување на пропишаниот квалитет на електричната енергија и услугите што ги обезбедуваат операторите на соодветните системи,

9) условите и постапката за исклучување на потрошувачите од системите за пренос или дистрибуција на електрична енергија, во случај кога потрошувачите не ги исполнуваат обврските утврдени со закон, друг пропис и/или договор,

10) начинот, формата и рокот за поднесување на извештаи, кои снабдувачите и соодветните оператори ги доставуваат до Регулаторната комисија за енергетика, водни услуги и услуги за управување со комунален отпад на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Регулаторната комисија за енергетика),

11) неопходните информации што снабдувачите се должни навремено да им ги обезбедат на потрошувачите во нивните сметки, како и информациите што треба да бидат јавно достапни, а се од интерес за сите потрошувачи,

12) начинот и постапката за доставување на приговори од потрошувачите до снабдувачите, како и начинот и постапката за постапување на снабдувачите по примените приговори,

13) условите и начините за снабдување на ранливи потрошувачи,

14) посебните мерки за заштита на потрошувачите,

15) правата и обврските на снабдувачот со обврска да обезбеди универзална услуга во снабдувањето со електрична енергија (во понатамошниот текст: универзален снабдувач), како и правата и обврските на потрошувачите што ги снабдува,

16) воспоставувањето и одржувањето на веб-платформа за споредба на цените на електрична енергија, условите и постапката за нејзино користење од страна на снабдувачите и корисниците на платформата, како и правата, обврските и одговорностите на снабдувачите што објавуваат податоци на платформата и

17) правата и обврските на снабдувачот со електрична енергија во краен случај (во понатамошниот текст: снабдувач во краен случај).

Примена на правилата

Член 2

Овие правила ги применуваат:

- 1) снабдувачот,
- 2) снабдувачот со обврска да обезбеди универзална услуга во снабдувањето со електрична енергија
- 3) снабдувачот со електрична енергија во краен случај,
- 4) операторот на електропреносниот и електродистрибутивниот систем (во понатамошниот текст: оператор),
- 5) операторот на затворен систем за дистрибуција на електрична енергија на којшто е приклучен потрошувачот (во понатамошниот текст: оператор на затворен систем) и
- 6) активниот потрошувач и крајниот потрошувач (во понатамошниот текст: потрошувач).

II. УСЛОВИ, НАЧИН И РОК НА СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОР ЗА СНАБДУВАЊЕ СО ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Договор за снабдување со електрична енергија

Член 3

(1) Договор за снабдување со електрична енергија (во понатамошниот текст: договор за снабдување) е договор склучен во писмена форма, со кој снабдувачот се обврзува на потрошувачот да му ги испорача на местото на испорака потребните или договорените количини на електрична енергија со пропишан или договорен квалитет, а потрошувачот се обврзува на снабдувачот да му ја плати преземената електрична енергија според мерењата извршени од операторот на системот на кој е приклучен потрошувачот, по договорена или по цена утврдена во согласност со пропис.

(2) Договорот за снабдување склучен помеѓу снабдувачот и потрошувачот треба да е во согласност со Законот за енергетика*, други закони и прописи и овие правила.

(3) Ако одделни односи помеѓу потрошувачот и снабдувачот не се уредени со договорот за снабдување или кога одделни одредби од договорот за снабдување не се во согласност со овие правила, во односите помеѓу снабдувачот и потрошувачот соодветно се применуваат одредбите од овие правила, Законот за енергетика* и други прописи.

Елементи на договорот за снабдување

Член 4

(1) Договорите за снабдување содржат одредби со кои се уредуваат општите услови за снабдувањето, а особено:

- 1) податоци за договорните страни,
- 2) предмет на договорот,
- 3) услугите што ги обезбедува снабдувачот и начин на нивно користење од страна на потрошувачот,
- 4) количина и динамика на испораката на електрична енергија,
- 5) датум и време на отпочнување на снабдувањето,
- 6) временски период за кој се однесува пресметката за потрошената електрична енергија и моќност (во понатамошниот текст: пресметковен период),
- 7) список на мерни места, дадени како прилог на договорот, како и начинот на измена на списокот без притоа да се менува договорот,
- 8) преземање на обврска за балансирање на потрошувачот,
- 9) адреса за доставување на фактурите,
- 10) услови и начин на плаќање,
- 11) цена за електричната енергија, односно начин на формирање на цената,
- 12) обврски на потрошувачот за купување на електрична енергија произведена од обновливи извори за кои се доделува повластена тарифа,
- 13) обврски на снабдувачот и потрошувачот во случај на снабдување на потрошувачот од повеќе снабдувачи истовремено,
- 14) начин, рокови и постапка за меѓусебно информирање за состојби и настани, како и промени кај договорните страни кои што влијаат врз исполнувањето на договорните обврски, а особено доколку се однесуваат на промена на цената за електричната енергија,
- 15) промени во начинот на исполнување на договорните обврски кои што не влијаат врз важењето на договорот (промена на начин на плаќање, промена на адреса за доставување на фактури, промена на бројот и местоположбата на мерните места), како и начинот, роковите и постапката за доставување на известувањата за промените,

16) времетраење на договорот, како и начин и услови за раскинување, или продолжување на постојниот договор,

17) начин на постапување со приговорите на потрошувачите којшто треба да биде во интерес на потрошувачите и кој што треба да биде транспарентен, едноставен и да не предизвикува прекумерни трошоци за потрошувачот,

18) договорни казни и казнена камата, вклучително и надоместок за предвременно раскинување на договор со определено времетраење и фиксна цена,

19) начин и постапка за решавање на спорови спроведена од страна на снабдувачот, која што треба да биде спроведена чесно и без одлагања, по правило во рок не подолг од 60 дена, вклучувајќи и можност за вонсудско решавање на спорови, и

20) постапка за надоместување на штетите и/или компензација на потрошувачите, како и на снабдувачот.

(2) Покрај задолжителните одредби во општите услови за снабдување од став (1) на овој член, договорот за снабдување со електрична енергија и предавање на вишокот произведена електрична енергија во електродистрибутивна мрежа кој го склучуваат активниот потрошувач и снабдувачот кој го снабдува со електрична енергија содржи и:

1) услови за предавање на вишокот произведена електрична енергија во електродистрибутивната мрежа,

2) податоци за објектот за производство и/или складирање на електрична енергија, и

3) приклучната точка и начинот на мерење на произведената и предадената електрична енергија во електродистрибутивната мрежа.

(3) Снабдувачот ги објавува општите услови за снабдување од став (1) и договорот помеѓу активниот потрошувач и снабдувач од став (2) од овој член на својата веб страница, како и секоја промена на истите во рок од три дена од промената.

(4) Снабдувачот ги известува постојните потрошувачи за измените на општите услови од став (1) и на договорот помеѓу активниот потрошувач и снабдувач од став (2) од овој член и им понудува склучување на нов договор со изменетите услови во рок кој не може да биде пократок од 30 дена од известувањето.

(5) За секоја промена на условите во договорот за снабдување, вклучително и зголемувањето на цената снабдувачот, со исклучок на универзалниот снабдувач, го известува потрошувачот најмалку 15 дена пред отпочнување на нивната примена, вклучувајќи го и правото на раскинување на договорот без надоместок односно без договорна казна ако потрошувачот не ги прифати новите услови понудени во известувањето.

Нечесни одредби во договорите за снабдување

Член 5

(1) Во договорот за снабдување не смеат да бидат содржани нечесни услови, односно одредби со кои се предизвикува значителна нерамнотежа во правата и обврските помеѓу договорните страни, а кои можат да бидат на штета на потрошувачите.

(2) Како нечесни одредби во договорот за снабдување се сметаат особено одредбите кои доведуваат до:

1) привремен прекин во снабдувањето или раскинување на договорот за снабдување, доколку потрошувачот сторил повреда на одредбите на некој друг договор склучен со снабдувачот или со друштво поврзано со снабдувачот,

2) одбегнување или ограничување на исполнувањето на договорните услуги, на штета на потрошувачот,

3) оневозможување на користење на договорени бонуси и попусти со условување на потрошувачот да го продолжи договорот по истекот на рокот за кој е склучен, и

4) наплата на услуги кои снабдувачот ги нуди, а кои не се договорени или побарани од страна на потрошувачот.

Услови за испорака на електрична енергија

Член 6

(1) Соодветниот оператор испорачува електрична енергија и моќност ако потрошувачот:

1) е приклучен на електропреносниот или електродистрибутивниот систем согласно Законот за енергетика* и соодветните мрежни правила,

2) има склучено договор за снабдување со снабдувач,

3) којшто не е домаќинство или мал потрошувач, ја уредил својата балансна одговорност во согласност со правилата и прописите со кои се уредува балансната одговорност.

(2) Соодветниот оператор испорачува електрична енергија до потрошувачот согласно количините и динамиките утврдени во збирните номинации од снабдувачот во рамките на одобрената максимална едновремена моќност, за секое мерно место на кое се снабдува потрошувачот.

(3) Соодветниот оператор е одговорен за квалитетот на електричната енергија која се испорачува преку системот со кој управува.

Услови за склучување на договор за снабдување

Член 7

(1) Потрошувачот има право слободно да го избере снабдувачот.

(2) Потрошувачот којшто учествува на пазарот на електрична енергија согласно Правила за регистрација на учество на пазар на електрична енергија и уредување на пазарот на билатерални договори, ја уредил својата балансна одговорност и е регистриран како учесник на пазарот на електрична енергија покрај од снабдувач, може да купува електрична енергија и од трговец, производител на електрична енергија или на организираниот пазар на електрична енергија.

(3) Договорот за снабдување снабдувачот го склучува со потрошувач којшто е приклучен на електропреносната, односно електродистрибутивната мрежа.

(4) Потрошувачот е должен да ги почитува општите условите за пристап и користење на мрежата согласно соодветните мрежни правила.

(5) Во случај на заедничка потрошувачка (заедничко осветлување, скалила, ходници, лифтови, топлотни подстанции, хидрофори и енергетски ефикасни системи кои истовремено обезбедуваат греење, ладење, вентилација и санитарна топла вода во повеќе станбени објекти при што потрошувачката на електричната енергија за тие системи се регистрира на едно заедничко броило и слична потрошувачка за заеднички потреби) во колективните станбени, деловни, станбено-деловни и деловно-станбени објекти, снабдувачот склучува договор за снабдување со електрична енергија, врши пресметка и му ја фактурира испорачаната електрична енергија на субјектот, назначен во постапка согласно закон, како претставник на групата потрошувачи во еден објект.

(6) Домаќинство или мал потрошувач којшто нема договор за снабдување склучува договор за снабдување со универзалниот снабдувач, а по исклучок, ако не е склучен договор за снабдување, за нивните меѓусебни права и обврски се применуваат општите услови за снабдување пропишани во овие правила.

(7) Операторот го упатува потрошувачот, кој не е домаќинство или мал потрошувач, да склучи договор за снабдување со снабдувачот во краен случај ако:

1) потрошувачот нема склучено нов договор за снабдување по престанувањето или истекувањето на постојниот договор за снабдување, или

2) снабдувачот престанал со исполнувањето на своите обврски за снабдување во рамки на постојниот договор за снабдување, или

3) над снабдувачот е поведена постапка за ликвидација или постапка за стечај со лично управување или по барање на доверител, или

4) снабдувачот привремено или трајно го изгубил правото на учество на пазарот на електрична енергија во согласност со Правилата за регистрација за учество на пазар на електрична енергија и уредување на пазарот на билатерални договори, или

5) лиценцата на снабдувачот е суспендирана, трајно одземена или престанала да важи, или

6) потрошувачот го изгубил правото да биде снабдуван од страна на универзалниот снабдувач и нема склучено договор со снабдувач, или

7) потрошувачот има обврска за обезбедување на услуга од јавен интерес и е приклучен на електропреносниот систем.

Информации кои што снабдувачот му ги обезбедува на потрошувачот

Член 8

(1) Пред склучувањето на договорот, секој снабдувач навремено му обезбедува на потрошувачот примерок од листа со практични информации за правата на потрошувачите, која содржи информации за правата на потрошувачите презентирани на јасен и недвосмислен начин којшто нема да предизвикува забуна кај потрошувачот и нема да го доведат во заблуда при изборот да склучи, или да го раскине или продолжи постоечкиот договор за снабдување. Снабдувачот листата со практични информации за правата на потрошувачите ја објавува на својата веб-страница.

(2) Листата со практични информации за правата на потрошувачите содржи информации што се однесуваат на:

1) основните елементи на договорот за снабдување,

2) начинот и постапката за склучување на договор за снабдување, како и општите договорни обврски што произлегуваат од овие правила,

3) времетраење на договорот,

4) начинот на формирање на цената за електричната енергија со која го снабдува потрошувачот,

5) тарифите за мрежните услуги според категоријата на приклучното место определена од страна на операторот и начинот на нивна пресметка и наплата,

6) начинот и постапката според кои податоците за потрошената и наплатената електрична енергија му стануваат достапни на потрошувачот,

7) поволностите во поглед на цените што му се достапни на потрошувачот и начинот на нивното остварување,

8) бонуси, попусти и другите поволности како и начинот и условите за стекнување и престанување на правото на нивно користење,

9) индикатори за квалитет на услугите што ги обезбедува снабдувачот,

10) условите под кои може да се ограничи или прекине снабдувањето,

11) условите под кои може да се бара продолжување, односно раскинување или престанување на договорот,

12) надоместоците поради предвременно раскинување на договорот од страна на снабдувачот или потрошувачот,

13) условите, начинот и постапката за промена на снабдувачот,

14) начинот и постапката за доставување на информации до потрошувачите,

15) начин на пријавување во случај на не примање на фактурата во рокот определен со овие правила,

16) достапни мерки за подобрување на енергетската ефикасност и ефектите од таквите мерки, достапните механизми за финансирање, видовите на договори за енергетски услуги, како и податоци за контакт со давателите на енергетски услуги,

17) телефонски броеви, адреса за електронска пошта, како и пристап со средства за јавен превоз до локалниот центар за контакт со потрошувачите (во понатамошниот текст: контакт центар),

18) начинот и постапката за решавање и постапување по приговори и претставки од потрошувачите, и

19) претставување и застапување на интересите на потрошувачите пред соодветниот оператор како и пред органите на управување на снабдувачот.

(3) Снабдувачот ги информира потрошувачите преку јавните гласила особено за:

1) промотивни известувања за мерки за енергетска ефикасност и заштеда на енергија, и

2) промотивни известувања за влијанијата врз животната средина од користењето на електрична енергија произведена од обновливи извори.

(4) Универзалниот снабдувач, покрај информациите од ставовите (2) и (3) од овој член, на својата веб страница објавува и информации што се однесуваат на:

1) правото и условите под кои потрошувачите можат да бидат снабдувани од универзален снабдувач,

2) условите под кои се врши снабдувањето,

3) цената на електричната енергија, која треба да е на видливо и лесно достапно место, без потреба од отворање на повеќе последователни линкови,

4) заштитата на ранливи потрошувачи и начин, услови и постапка за остварување на правата на ранливите потрошувачи, и

5) условите, начинот и постапката за остварување на правото на промена на снабдувач, како и последиците од остварувањето на тоа право.

(5) Снабдувачот во краен случај, , на својата веб страница објавува информации што се однесуваат на:

1) правото и условите под кои потрошувачите можат да бидат снабдувани од снабдувачот во краен случај,

2) условите под кои се врши снабдувањето,

3) цената на електричната енергија, и

4) времетраењето на договорот за снабдување кое не треба да биде подолго од 90 дена.

Обврски на снабдувачот

Член 9

(1) Снабдувачот обезбедува:

1) исполнување на обврските кон потрошувачот во однос на сигурноста и обемот на снабдувањето на недискриминаторен начин,

2) услуга со квалитет утврден во овие правила или во договорот за снабдување,

3) неопходен капацитет за пренос и/или дистрибуција од соодветните оператори,

4) информации за потрошувачите во согласност со член 8 од овие правила,

5) информации за општите услови за снабдување и основните елементи на договорот за снабдување, особено за снабдувањето на домаќинства и мали потрошувачи,

6) информирање на потрошувачот за намерата да се пристапи кон изменување на договорните услови, како и за правото на потрошувачот да отстапи од договорот врз основа на информацијата за промена на договорните услови,

7) навремено плаќање на износот на тарифите за регулираните енергетски дејности кон вршителите на овие дејности, ако овие тарифи се составен дел на крајната цена што ја плаќа потрошувачот,

8) информација за секоја промена на крајната цена што ја плаќа потрошувачот, настаната поради промена на цените на електричната енергија или тарифите за регулираните енергетски дејности содржани во цената, приложена во првата фактура по промената на цените,

9) јасно и прецизно презентирање на количините на електрична енергија во фактурата, на начин разбирлив и достапен за потрошувачот,

10) изработка на фактури и нивно доставување до потрошувачите на начин утврден со договорот за снабдување,

11) избор на повеќе можни начини за доставување на фактурите без дополнителен трошок за потрошувачот,

12) избор на повеќе начини на плаќање, за коишто треба да бидат прикажани и трошоците на потрошувачот за спроведување на избраниот начин на плаќање,

13) водење и ажурирање на документација во врска со фактурирањето и наплатата на фактурите, како и друга документација поврзана со договорот предвидена со овие правила,

14) недискриминаторен третман на потрошувачите во оддалечени подрачја,

15) редовни и точни известувања за потрошувачката и трошоците за електрична енергија, што му овозможуваат на потрошувачот управување со својата потрошувачка,

16) непречен развој на пазарот за енергетски услуги, преземањето на други мерки за енергетска ефикасност и извршувањето на енергетските услуги,

17) промена на снабдувач на транспарентен и недискриминаторен начин, без трошоци за домаќинствата и малите потрошувачи, согласно одредбите од Глава V од овие правила,

18) при секоја промена на снабдувач, потрошувачот да добие завршна фактура заради конечно затворање на сметката во рок од шест недели од денот на настанувањето на промената на снабдувачот,

19) ефикасно постапување по барања, претставки и приговори од потрошувачите, вклучително и писмено образложение за преземените мерки по барањата односно претставките,

20) на потрошувачите од категоријата домаќинство соодветни информации за алтернативните мерки за исклучување во определен рок пред какво било планирано исклучување поради долг, при што истите може да се однесуваат на поддршка за да се избегне исклучувањето, претплата, енергетски контроли во врска со енергетската ефикасност и намалување на потрошувачката, енергетски консултантски услуги, алтернативни планови за плаќање, совети за управување со долгови или мораториуми за исклучување и да не претставуваат дополнителен трошок за потрошувачите кои се соочуваат со исклучување,

21) објавување на општите статистички податоци поврзани со неговите потрошувачи, земајќи ја предвид заштитата на доверливоста и

22) достава на операторот на електропреносниот систем и операторот на пазарот на електрична енергија на податоци за трансакциите и плановите за потрошувачка на електрична енергија за своите потрошувачи неопходни за пресметка на отстапувањата.

(2) Снабдувачот кој што одлучил да престане да ја врши дејноста, како и снабдувачот за кого е поведена стечајна постапка со лично управување или по барање на доверител, или постапка за ликвидација, во рок од три работни дена од денот на донесувањето на одлуката за престанување на вршење на дејноста или од денот на отворањето на стечајната односно постапката за ликвидација ги известува Регулаторната комисија за енергетика, своите потрошувачи, универзалниот снабдувач, снабдувачот во краен случај и операторот на системот на којшто е приклучен секој поединечен негов потрошувач за денот и часот кога прекинува со снабдувањето со електрична енергија.

(3) Снабдувачот чија што лиценца престанала да важи поради истекот на времето за кое била издадена, најмалку 30 дена пред престанокот на лиценцата ги известува своите потрошувачи, универзалниот снабдувач, снабдувачот во краен случај и операторот на системот на којшто е приклучен секој поединечен негов потрошувач за денот и часот кога прекинува со снабдувањето со електрична енергија.

(4) Снабдувачот на кого му е одземена или суспендирана лиценцата, најмногу седум дена пред денот на влегување во сила на одлуката за суспендирање или трајно одземање на лиценцата, ги известува, своите потрошувачи, снабдувачот во краен случај, универзалниот снабдувач и операторот на системот на којшто е приклучен секој поединечен негов потрошувач за прекилот, односно престанувањето на снабдувањето со електрична енергија.

(5) Доколку снабдувачот не постапи согласно ставовите (3) и (4) од овој член, Регулаторната комисија за енергетика ги известува потрошувачите, снабдувачот во краен случај, универзалниот снабдувач, операторот на електропреносниот систем и операторот на електродистрибутивниот систем преку објава на известување на својата веб страница и во јавните гласила:

1) најмалку 15 дена пред денот на влегување во сила на одлуката за престанување на важење на лиценцата или

2) најмалку три дена пред денот на влегување во сила на одлуката за суспендирање или трајно одземање на лиценцата.

(6) Снабдувачот којшто по истекот на рокот на важење утврден во договорот за снабдување не склучил нов договор со потрошувачот или по друг основ утврден во договорот не се продолжува важноста на договорот, не подоцна од пет работни дена пред истекот на рокот на важење на договорот ги известува потрошувачот, универзалниот снабдувач, снабдувачот во краен случај и операторот на системот на којшто е приклучен потрошувачот за денот и часот кога ќе прекине со снабдување на потрошувачот.

Обврски на потрошувачот

Член 10

(1) Потрошувачот е должен да се придржува кон обврските утврдени во Законот за енергетика*, другите закони и прописи, овие правила и договорот за снабдување, а особено:

1) навремено и во целост да ги плаќа фактурите издадени од снабдувачот на начин утврден во договорот за снабдување,

2) да го известува снабдувачот за одлуката да го продолжи или да го раскине постојниот договор за снабдување,

3) да му ги обезбеди на снабдувачот своите податоци за контакт (име и презиме/назив на корисникот, адреса/седиште, матичен/даночен број, број на документ за идентификација, телефон, факс, е-пошта) и во рок од 15 дена да го извести за настанатата промена на податоците,

4) да го извести снабдувачот за одлуката за промена на снабдувач,

5) да ги почитува условите за пристап и користење на системот на кој што е приклучен утврдени во договорот за приклучување и користење на системот и соодветните мрежни правила,

6) да не го попречува снабдувањето на други потрошувачи,

7) да не го оштетува или на друг начин да го манипулира мерниот уред и

8) да дозволи пристап на својот имот на овластени лица на операторите и/или на снабдувачот заради остварување на нивните права и обврски утврдени со Законот за енергетика*, мрежните правила и овие правила.

(2) Потрошувачот, веднаш го известува снабдувачот ако воочи:

1) оштетување на мерната опрема од мерните места;

2) неправилно функционирање на мерната опрема;

3) кражба на мерната, или на останатата опрема;

4) отстранување или оштетување на пломбата и

5) оштетување на мерните ормари.

(3) Потрошувачот е одговорен за оштетување или за кражба на мерен уред и/или на останатата мерна опрема, за отстранување на пломби или за оштетување на мерниот ормар, ако постои субјективна одговорност на потрошувачот (во смисла на процесуална утврдена вина за оштетување или за кражба на мерен уред и/или на останатата мерна опрема, за отстранување на пломби или за оштетување на мерниот ормар) и ги поднесува трошоците за набавка, замена или поправка на мерната опрема.

Престанување на договорот за снабдување

Член 11

(1) Договорот за снабдување престанува во случај на:

1) истекување на периодот за кој е склучен;

2) одјавување на мерниот уред;

3) склучување на нов договор помеѓу истиот потрошувач и снабдувач со кој се менуваат условите или цената на снабдувањето;

4) спогодбено раскинување на договорот за снабдување;

5) отказ односно прекин на договорот како од страна на потрошувачот така и од страна на снабдувачот заради неисполнување на договорните обврски;

6) склучување на договор за снабдување со нов сопственик или корисник на објект и

7) престанок на правно или смрт на физичко лице- потрошувач.

(2) Кога со договорот за снабдување е предвидено дека снабдувањето престанува со истекот на времето за кое е склучен, снабдувачот го известува потрошувачот за тоа најмалку 60 дена пред денот на престанувањето на договорот.

(3) Во известувањето од став (2) од овој член, снабдувачот му укажува на потрошувачот на:

1) датумот и часот на престанување на снабдувањето со електрична енергија и последиците од престанувањето на договорот,

2) износот на заостанатите неисплатени обврски на потрошувачот настанати од договорот за снабдување и можноста за нивно плаќање до и по моментот на престанувањето на договорот,

3) можноста за склучување на нов договор и начинот и постапката за склучување на новиот договор, како и поволностите на потрошувачот од склучувањето на нов договор,

4) можноста за снабдување од снабдувач во краен случај на потрошувачот кој не спаѓа во категоријата домаќинства или мали потрошувачи, ако потрошувачот не искажал намера да го продолжи договорот со постојниот снабдувач ниту да склучи договор со нов снабдувач,

5) можноста за снабдување од универзалниот снабдувач на потрошувачот кој спаѓа во категоријата домаќинства или мали потрошувачи, ако потрошувачот не искажал намера да го продолжи договорот со постојниот снабдувач ниту да склучи договор со нов снабдувач,

6) можноста за престанување на испораката ако потрошувачот кој не спаѓа во категоријата домаќинства или мали потрошувачи, не склучи нов договор со постојниот снабдувач ниту склучи договор со нов снабдувач, и

7) начинот, постапката и роковите за произнесување на потрошувачот во врска со престанувањето на договорот и склучување на нов договор.

(4) Со договорот за снабдување може да се предвиди дека во случај кога потрошувачот во рок од 20 дена пред истекот на договорот не се произнесе дека има намера да го прекине договорот или да склучи нов договор, а снабдувачот не го прекинал снабдувањето, ќе се смета дека договорот продолжил да се применува под услови и за период предвиден со договорот, се до негово раскинување по известување на потрошувачот или снабдувачот, освен ако договорот не е склучен со снабдувачот во краен случај.

(5) Ако со договорот за снабдување не е предвидена постапката од став (4) од овој член, а потрошувачот не го продолжил договорот за снабдување и не го известил снабдувачот дека склучил договор со друг снабдувач, постојниот снабдувач за тоа го известува операторот веднаш, а најдоцна пет дена пред денот на престанување на договорот.

(6) По приемот на известувањето од став (5) од овој член операторот ќе побара потрошувачот да склучи договор за снабдување со снабдувачот во краен случај, а ако потрошувачот е домаќинство или мал потрошувач, со универзалниот снабдувач.

Престанување на договор за снабдување на потрошувач-правно лице

Член 12

(1) Договорот за снабдување на правно лице трговско друштво престанува со денот на неговото бришење од трговскиот регистер, во случај на стечај односно ликвидација на потрошувачот, а за останатите правни лица на денот на нивното бришење од регистарот на други правни лица.

(2) Во случаите од став (1) од овој член, снабдувачот доставува писмено известување до соодветниот оператор за исклучување од мрежата на сите места на испорака од кои потрошувачот бил снабдуван.

(3) По престанокот на договорот за снабдување, снабдувачот бара од операторот да изврши отчитување на мерниот уред, му ја доставува фактурата на потрошувачот и му определува рок за плаќање.

(4) Ако врз потрошувачот – правно лице е отворена постапка за стечај или ликвидација, односно кога е отпочната постапката за бришење од трговскиот регистар, односно регистарот на други правни лица, потрошувачот за тоа веднаш го известува снабдувачот, а ако надоместокот за користењето на електропреносниот и електродистрибутивниот систем во негово име не го плаќа снабдувачот го известува и операторот.

Престанување на договор за снабдување на потрошувач-физичко лице

Член 13

(1) Во случај на смрт на потрошувач - физичко лице, неговите законски наследници во рок од 15 дена од настанатата смрт за тоа го известуваат снабдувачот и бараат:

1) договорот за снабдување да престане, или

2) обврските од договорот да ги преземе некој од законските наследници до завршувањето на оставинската постапка, при што по правосилноста на оставинското решение, наследникот ќе го извести снабдувачот за престанување на договорот или за продолжување на договорот и притоа склучува договор со снабдувачот.

(2) Во случај од став (1) точка 2) од овој член законскиот наследник кој што ќе ги превземе обврските од договорот склучува спогодба со снабдувачот, со период на важење до правосилноста на оставинското решение.

(3) Ако законските наследници на потрошувачот не го известат снабдувачот за настанатата смрт, или ако снабдувачот на друг начин не дознае за настанатата смрт, а снабдувачот не го прекинал снабдувањето со електрична енергија, се смета дека договорот за снабдување не е раскинат, сè до неговото раскинување во согласност со одредбите од овие правила, а обврските на потрошувачот од договорот за снабдување ги преземаат законските наследници на потрошувачот.

Престанување на договор за снабдување поради одземање на лиценцата, стечај или ликвидација на снабдувачот

Член 14

(1) Договорот за снабдување престанува во случај на одземање на лиценцата, бришење од трговскиот регистер или регистарот на други правни лица, во случај на стечај односно ликвидација на снабдувачот или трајно губење на правото на учество на пазарот на електрична енергија во согласност со Правилата за регистрација на учество на пазар на електрична енергија и уредување на пазарот на билатерални договори.

(2) Снабдувачот, во писмена форма, веднаш го известува секој свој потрошувач за отворањето на постапка за стечај односно за ликвидација, како и за отпочнување на постапката за одземање на лиценцата од страна на Регулаторната комисија за енергетика. Во известувањето снабдувачот на потрошувачот му укажува на можноста:

1) веднаш да побара раскинување на договорот за снабдување, или

2) да биде снабдуван до завршувањето на постапката за стечај или ликвидација, односно постапката за одземање на лиценцата.

(3) Во известувањето од став (2) од овој член снабдувачот задолжително му укажува на потрошувачот на можноста да биде снабдуван од снабдувачот во краен случај или да биде исклучен.

(4) Ако потрошувачот спаѓа во категоријата мали потрошувачи и домаќинства, во известувањето од став (2) од овој член снабдувачот задолжително му укажува на можноста да биде снабдуван од универзалниот снабдувач.

Престанување на договор за снабдување по барање на потрошувач

Член 15

(1) Потрошувачот може да побара раскинување на договорот за снабдување пред истекот на времето за кое е склучен, со доставување на писмено барање до снабдувачот на образец чија што форма и содржина ја определува снабдувачот, а кој што треба постојано да биде објавен на веб страницата на снабдувачот или да биде на друг погоден начин постојано достапен до потрошувачот во деловните простории на снабдувачот.

(2) Барањето за раскинување на договорот се доставува најдоцна 30 дена пред денот на кој потрошувачот бара договорот да биде раскинат.

(3) Снабдувачот, во рок од пет работни дена од приемот на барањето од став (1) од овој член го известува потрошувачот за прифаќањето на барањето.

(4) По раскинувањето на договорот со потрошувачот, снабдувачот, врз основа на отчитување на мерниот уред, на потрошувачот му доставува завршна фактура за потрошената електрична енергија до денот на исклучување од мрежата или до денот на отпочнување на снабдување од нов снабдувач, како и сите парични обврски што произлегуваат од раскинатиот договор за снабдување.

(5) Снабдувачот не смее да го одбие барањето на потрошувачот да го раскине договорот поради промена на договорните услови и за истото не смее да му наплати надоместок за изгубена економска добивка.

Престанување на договор за снабдување по барање на снабдувач

Член 16

(1) Снабдувачот може да го раскине договорот за снабдување поради неисполнување на договорните обврски на потрошувачот при што одбивање на промена на договорни обврски од страна на потрошувачот не се смета за неисполнување на договорните обврски на потрошувачот.

(2) Снабдувачот писмено го известува потрошувачот за намерата за раскинување на договорот за снабдување.

(3) Во известувањето од став (2) снабдувачот:

1) ги образложува причините за раскинувањето на договорот,

2) ги наведува мерките и дејствијата што треба да ги преземе потрошувачот за да не дојде до раскинување на договорот и му определува период за нивно преземање не покус од 15 дена,

3) му понудува стручна помош за преземање на мерките од точката 2) од овој став,

4) му ги образложува на потрошувачот последиците од раскинувањето на договорот, како и можностите за снабдување од друг снабдувач, снабдувачот во краен случај, а ако потрошувачот е домаќинство или мал потрошувач, од универзалниот снабдувач и му понудува стручна помош за промена на снабдувачот, и

5) му го определува периодот по раскинувањето на договорот до кој ќе го снабдува, а кој што не може да биде покус од крајниот рок за завршување на постапката за промена на снабдувач утврден со овие правила.

(4) Потрошувачот го плаќа износот за електрична енергија потрошена во периодот од став (3) точка 5) од овој член, како и останатите трошоци настанати при спроведување на постапката за наплата.

(5) Ако потрошувачот од став (1) од овој член е домаќинство снабдувано од универзален снабдувач, во известувањето од став (2) од овој член универзалниот снабдувач му укажува на можноста за стекнување на својство на ранлив потрошувач и му нуди стручна помош во постапката за стекнување на својство на ранлив потрошувач пред надлежниот центар за социјална работа на подрачјето каде што се наоѓа станбениот објект во кој живее домаќинството.

Посебни случаи на одговорност заради неисполнување на договорните обврски (виша сила)

Член 17

(1) Ако поинаку не е уредено со договорот за снабдување како виша сила се сметаат сите непредвидливи природни појави, како и настани и околности кои се надвор од влијанието на договорните страни и кои не можеле да ги предвидат и да ги спречат со примена на разумно прифатлив напор.

(2) Договорната страна која не ја исполнила својата обврска може да побара да биде ослободена од одговорност, доколку неисполнувањето било причинето од виша сила, а особено поради:

1) природни непогоди од поголем обем и интензитет, како што се земјотреси, поплави, лизгање на земјиште, пожари, суши, вулкански ерупции, оркански ветришта, снежни наноси, поројни дождови, удар на гром, епидемии и слични природни настани,

2) оштетувања, разурнувања или блокирање на друга енергетска, телекомуникациска или сообраќајна инфраструктура,

3) војна или воена состојба, вонредна состојба прогласена во согласност со закон, сеопфатна воена мобилизација, инвазија, вооружен судир, блокада или сериозна закана од ваквите состојби,

4) граѓанска војна, бунт, востание, револуција, воен или државен удар, терористички дејствија, саботажи, граѓански немири, масовни насилства,

5) дејствија на државни органи преземени во согласност со закон или поради крајна потреба,

6) прекин на работа, штрајкови, бојкот или окупација на постројките од страна на вработените,

7) испад на производствен, преносен или дистрибутивен капацитет, и

8) прогласување на енергетска кризна состојба во согласност со Законот за енергетика*.

(3) Кога неисполнувањето на договорните обврски е причинето од трета страна која била ангажирана од договорната страна за извршување на одделни обврски од договорот во нејзино име и за нејзина сметка, се смета дека договорната страна не е одговорна само ако се исполнети условите од ставовите (1) и (2) на овој член или ако барањата за одговорност се однесуваат и на третата страна.

(4) Договорната страна која докажала дека не била во состојба да ги исполни договорните обврски поради настанување на една или повеќе од причините наведени во став (2) од овој член:

1) е должна да ги преземе сите разумни мерки за да ги ограничи или намали последиците од настаните или состојбите на чие што постоење се повикала за да биде ослободена од одговорноста заради неисполнување на договорните обврски и да ја извести без одлагање другата договорна страна за престанувањето на настаните или состојбите што ја предизвикале нејзината неспособност да ги исполни договорните обврски,

2) ќе биде ослободена од одговорноста за неисполнување на своите обврски за целото времетраење на настаните или состојбите ако за тоа ја известила другата договорна страна без одлагање, а ако известувањето го доставила со задоцнување ќе се смета дека не е одговорна за неисполнувањето на обврските од моментот кога другата договорна страна го примила известувањето.

(5) Ако договорната страна од став (4) од овој член е снабдувач, должна е да ги извести своите потрошувачи за можноста да бидат снабдувани од снабдувачот во краен случај, а ако се работи за потрошувачи кои спаѓаат во категоријата мали потрошувачи и домаќинства да ги извести за можноста да бидат снабдувани од универзалниот снабдувач.

Промена на сопственост или промена на право на користење на објект

Член 18

(1) Ако сопственик на објект, кој има договор за снабдување, го пренесе правото на сопственост на објектот врз друго лице, новиот сопственик во рок од седум дена од денот на склучувањето на договорот со кој што се пренесува правото на сопственост, доставува известување за промена на сопственоста со правен основ за стекнување на правото на сопственост до операторот и договор за снабдување.

(2) Врз основа на известувањето од став (1) на овој член, операторот е должен во рок од 30 дена да му достави податоци на снабдувачот за извршено отчитување на потрошената електрична енергија.

(3) Врз основа на податоците од став (2) на овој член снабдувачот изготвува фактура за потрошената електрична енергија која му ја доставува на претходниот сопственик на објектот.

(4) Доколку новиот сопственик не постапи согласно став (1) на овој член, операторот има право да го исклучи објектот од соодветната мрежа.

(5) Ако сопственик на објект кој има договор за снабдување го издаде објектот под закуп, закуподавачот и закупопримачот доставуваат изјава до операторот за промена на корисникот со која го известуваат дека постојниот снабдувач продолжува да го снабдува новиот корисник, или дека новиот корисник ќе биде снабдуван од нов снабдувач.

(6) Врз основа на изјавата од став (5) на овој член, операторот е должен во рок од 30 дена да му достави податоци на снабдувачот за извршено отчитување на потрошената електрична енергија.

(7) Обврските на закуподавачот, односно претходниот закупопримач кон снабдувачот завршуваат на денот на склучување на новиот договор.

Договор за снабдување со електрична енергија со динамична цена

Член 19

(1) Снабдувачите со електрична енергија, со исклучок на универзалниот снабдувач, имаат право да склучуваат договори за снабдување со електрична енергија со динамична цена со потрошувачите.

(2) Договорот за снабдување со електрична енергија со динамична цена ги содржи елементите утврдени во член 4 од овие правила.

(3) Снабдувачите ги информираат потрошувачите за можностите, трошоците и ризиците од договорите за снабдување со електричната енергија со динамични цени, како и за потребата од инсталирање на паметни мерни системи.

(4) На барање на потрошувач кај кого има инсталирано паметни мерни системи и соодветна комуникациска мрежа, снабдувачот може да склучи договор за снабдување со електричната енергија со динамична цена, а снабдувачот кој има повеќе од 200.000 потрошувачи е должен да склучи договор за снабдување со електричната енергија со динамична цена.

(5) Потрошувачот може да склучи договор за снабдување со електричната енергија со динамична цена со повеќе снабдувачи, под услов да има посебни приклучни точки и мерни уреди и на неговото место на потрошувачка односно мерно место да има инсталирано паметен мерен систем.

(6) Снабдувачот треба да добие согласност од потрошувачот пред да го измени или да склучи анекс на договорот за снабдување, со договор за снабдување со електрична енергија со динамична цена.

(7) На договорот за снабдување со електрична енергија со динамична цена соодветно се применуваат одредбите на членовите 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 и 18 од овие правила.

Договор за агрегација

Член 20

(1) Крајните потрошувачи кои учествуваат на пазарот на електрична енергија, активните потрошувачи, производителите на електрична енергија и операторите со складишта на електрична енергија приклучени на електропреносната или електродистрибутивната мрежа, кои ги исполнуваат техничките и другите услови определени во правилата за пазарот на балансна енергија и соодветните мрежни правила, по сопствен избор можат да склучат договор за агрегација со вршител на енергетска дејност, кој се јавува во својство на агрегатор. Со договорот за агрегација се уредуваат правата и обврските на агрегаторот и потрошувачот.

(2) Договорот од ставот (1) на овој член може да се склучи за едно или повеќе пресметковни мерни места на потрошувачот.

(3) За поединечно пресметковно мерно место, договорот од ставот (1) на овој член може да се склучи само со еден агрегатор.

(4) Склучувањето на договор за агрегација мора да биде засновано на правични и однапред познати услови.

(5) Одредбите на договорот за агрегација мора да бидат чесни и на јасен, едноставен и недвосмислен начин да ги опфаќаат правата и обврските на агрегаторот и потрошувачот, при што агрегаторот е должен да обезбеди потрошувачот однапред да биде запознаен со условите на договорот.

(6) Договорот за агрегација не смее да го обврзува потрошувачот на чување на какви било податоци од тој договор, пресметките и фактурите како доверливи податоци.

(7) Договорот за агрегација најмалку ги содржи следниве елементи:

1) податоци за агрегаторот,

2) податоци за потрошувачот (име и презиме, односно назив или фирма, единствен матичен број, адреса и број на фиксен и/или мобилен телефон), а во случај на пресметковно мерно место за заедничка потрошувачка — податоци за претставникот на сосопствениците, управителот или лицето кое корисниците на заедничката потрошувачка го овластиле за застапување пред трети лица (име и презиме, односно назив или фирма, единствен матичен број, адреса и број на фиксен и/или мобилен телефон).

3) идентификациска ознака на пресметковното мерно место,

4) адреса на пресметковното мерно место,

5) начин на мерење, пресметка и плаќање на договорената услуга,

6) изјава со која потрошувачот потврдува дека е запознаен со условите на договорот за агрегација, условите на агрегаторот за агрегирање, прописот со кој се уредуваат општите услови за користење на мрежата и снабдување со електрична енергија, како и одредбите на овие правила со кои се уредува промената на снабдувачот и агрегаторот,

7) периодот за кој се склучува договорот за агрегација, како и условите за негово продолжување, измена и престанок,

8) правото на користење на податоците на потрошувачот,

9) правата и обврските на агрегаторот,

10) правата и обврските на потрошувачот,

11) начинот на поднесување приговори и

12) начинот на решавање спорови.

(8) Во текот на извршувањето на склучениот договор за агрегација, најмалку еднаш во секој период на фактурирање и/или по барање на лицето од ставот (1) на овој член, на недискриминаторен начин и без надоместок:

1) агрегаторот му овозможува непречен пристап до податоците потребни за управување со производството, управување преку побарувачката или управување со складиштето на електрична енергија и

2) операторот на соодветниот електроенергетски систем му овозможува непречен пристап до податоците за неговата предадена, односно преземена енергија и моќност.

Склучување на договорот за агрегација

Член 21

(1) Барањето за склучување на договор за агрегација се поднесува на образец објавен на веб-страницата на агрегаторот и ги содржи елементите утврдени во член 20 став (7) од овие правила, како и следните елементи неопходни за спроведување на постапката за промена на агрегаторот, согласно одредбите на овие правила со кои се уредува промената на снабдувачот и агрегаторот:

1) овластување од потрошувачот до операторот на електродистрибутивниот систем за раскинување на договорот за агрегација со постојниот агрегатор,

2) овластување со кое новиот агрегатор се овластува, во име и за сметка на потрошувачот, да ги презема сите дејствија поврзани со постапката за промена на агрегаторот,

3) очекуван датум на почеток на примената на договорот за агрегација.

(2) Овластувањето од став (1) точка 2) на овој член се однесува особено на правото на новиот агрегатор да прибави од операторот на електродистрибутивниот систем податоци за мерење од пресметковното мерно место на потрошувачот, кои операторот на системот е должен да ги достави или стави на располагање на новиот агрегатор.

(3) Договорот за агрегација се склучува на определен рок.

(4) Агрегаторот е должен да го извести потрошувачот за секоја промена на условите од договорот за агрегација најдоцна 14 дена пред примената на новите услови од договорот за агрегација, вклучително и да му даде известување за правото на потрошувачот да го раскине договорот.

Договор за членство во граѓанска енергетска заедница

Член 22

(1) Со договорот за членство во граѓанска енергетската заедница се уредуваат правата и обврските на граѓанската енергетска заедница и на членовите на граѓанската енергетската заедница.

(2) Одредбите од договорот за членство во граѓанската енергетска заедница мора да бидат фер и на јасен, едноставен и недвосмислен начин да ги опфатат правата и обврските на граѓанската енергетска заедница и на членот на граѓанската енергетска заедница, а граѓанската енергетска заедница мора да обезбеди условите од договорот да бидат однапред познати на членот на граѓанската енергетска заедница.

(3) Договорот за членство во граѓанската енергетска заедница не смее да го обврзува членот на граѓанската енергетска заедница да чува какви било податоци од тој договор, од пресметките или од фактурите како доверливи податоци.

(4) Договорот за членство во граѓанската енергетска заедница ги содржи најмалку следниве елементи:

1) податоци за граѓанската енергетска заедница,

2) податоци за членот во граѓанската енергетска заедница кој е сопственик на удел или член во граѓанската енергетска заедница (име и презиме односно назив или фирма, единствен матичен број, адреса и број на фиксна и/или мобилна линија), а во случај на пресметковно мерно место за заедничка потрошувачка, податоци за претставникот на сосопственикот, управителот или лицето што е овластено од корисниците на заедничката потрошувачка за застапување пред трети лица (име и презиме односно назив или фирма, единствен матичен број, адреса и број на фиксна и/или мобилна линија),

3) идентификациска ознака на пресметковното мерно место на сопственикот на удел или членот во граѓанската енергетска заедница, која се наоѓа во опфатот на просторот на мрежата со која управува граѓанската енергетска заедница,

4) адреса на пресметковно мерно место од точка 3 на овој став.

5) спецификација на услугите кои, во согласност со Законот за енергетика*, односно прописите со кои се уредува областа на обновливи извори на енергија и високоефикасна когенерација, граѓанската енергетска заедница ги обезбедува за сопствениците на удел или членовите на граѓанската енергетска заедница,

6) начинот на мерење, пресметка и плаќање на услугите од точка 5) на овој став,

7) изјава со која сопствениците на удел или членовите на граѓанската енергетска заедница потврдуваат дека се запознаени со условите на договорот за членство во граѓанската енергетска заедница, условите за членство во граѓанската енергетска заедница, соодветните мрежни правила, како и одредбите на овие правила со кои се уредува промена на снабдувачот и агрегаторот,

8) периодот за кој се склучува договорот за членство во граѓанската енергетска заедница, како и условите за продолжување, промена и престанок на договорот.

9) правото на користење на податоците на потрошувачот кој е сопственик на удел или член во граѓанската енергетска заедница,

10) правата и обврските на граѓанската енергетска заедница,

11) правата и обврските на сопственикот на удел или членот во граѓанската енергетска заедница,

12) начинот на поднесување на приговори и

13) начинот на решавање на спорови.

Склучување на договор за членство во граѓанска енергетска заедница

Член 23

(1) Склучувањето на договорот за членство во граѓанска енергетската заедница мора да се заснова на праведни и однапред познати услови.

(2) Барањето за склучување на договорот за учество во граѓанска енергетската заедница се поднесува на образец објавен на веб-страницата на граѓанската енергетска заедница и ги содржи елементите утврдени во член 22 став (4) од овие правила, како и следните елементи потребни за спроведување на постапката за промена на граѓанската енергетска заедница, во согласност со одредбите на овие правила со кои се уредува промена на снабдувачот и агрегаторот:

1) овластување од сопственикот на удел или членот во граѓанската енергетска заедница до операторот на електродистрибутивниот систем за раскинување на договорот за членство во граѓанска енергетска заедница,

2) овластување за новата граѓанска енергетска заедница да ги извршува сите дејствија поврзани со постапката за промена на учеството во граѓанска енергетска заедница во име и за сметка на сопственикот на удел или членот во граѓанската енергетска заедница и

3) очекуван датум на почеток на примената на новиот договор за учество во граѓанска енергетска заедница.

(3) Овластувањето од став (2) точка 2) на овој член се однесува особено на правото на новата граѓанска енергетска заедница да прибави од операторот на електродистрибутивниот систем податоци за мерење од пресметковното мерно место на сопственикот на удел или членот во граѓанската енергетска заедница, кои операторот на електродистрибутивниот систем е должен да ги достави или стави на располагање на новата граѓанска енергетска заедница.

(4) Договорот за членство во граѓанската енергетска заедница се склучува на определен рок за едно или повеќе пресметковни мерни места на корисникот на мрежата кој е сопственик на удел или член во граѓанската енергетска заедница, во согласност со условите за членство во граѓанската енергетска заедница.

(5) Едно пресметковно мерно место на корисникот на мрежата кој е сопственик на удел или член во граѓанската енергетска заедница може да се додели само на една граѓанска енергетска заедница.

(6) Граѓанската енергетската заедница е должна да го извести корисникот на мрежата кој е сопственик на удел или член во граѓанската енергетска заедница за секоја промена на условите од договорот за членство во граѓанската енергетска заедница најдоцна 14 дена пред примената на новите услови од договорот, вклучително и да го извести за правото на корисникот на мрежата да го раскине договорот.

Споделување на електрична енергија во енергетската заедница и споделување на електрична енергија на активен потрошувач како група крајни потрошувачи

Член 24

(1) Граѓанската енергетска заедница, односно овластениот претставник на активниот потрошувач како група крајни потрошувачи е должен да му достави на операторот на електродистрибутивниот систем шема за споделување на електричната енергија во граѓанската енергетска заедница, односно шема за споделување на електричната енергија на активниот потрошувач како група крајни потрошувачи најдоцна 15 дена пред почетокот на пресметковниот период, во согласност со договорот за меѓусебни односи склучен со операторот на електродистрибутивниот систем.

(2) За време на пресметковниот период не смее да се менуваат шемите за споделување на електричната енергија од став (1) на овој член за тековниот пресметковен период.

(3) Операторот на електродистрибутивниот систем ја проверува усогласеноста на шемите за споделување на електричната енергија од став (1) на овој член со условите за споделување на електричната енергија, пропишани со Законот за енергетика* по однос на пазарот на електрична енергија и со договорот за меѓусебни односи склучен со операторот на електродистрибутивниот систем.

(4) Во случај на неусогласеност на шемите за споделување на електричната енергија од став (1) на овој член со условите за споделување на електричната енергија, пропишани со Законот за енергетика* по однос на пазарот на електрична енергија и со договорот за меѓусебни односи склучен со операторот на електродистрибутивниот систем, операторот на електродистрибутивниот систем ѝ доставува на граѓанската енергетска заедница, односно на овластениот претставник на активниот потрошувач како група крајни потрошувачи, конкретно барање за усогласување на шемите за споделување на електричната енергија од став (1) на овој член со условите за споделување на електричната енергија пропишани со Законот за енергетика* по однос на пазарот на електрична енергија и со договорот за меѓусебни односи склучен со операторот на електродистрибутивниот систем.

(5) Операторот на електродистрибутивниот систем е должен да им ги доставува податоците за мерење на корисниците на мерењата, во согласност со шемите за споделување на електричната енергија од став (1) на овој член.

(6) Операторот на електродистрибутивниот систем, за потребите на пресметката на електричната енергија што ја спроведува снабдувачот и за пресметката на надоместокот за користење на мрежата, ја одредува испорачаната електрична енергија на пресметковното мерно место вклучено во шемата за споделување на активниот потрошувач како група крајни потрошувачи од став (1) на овој член, со собирање на кривата на преземената електрична енергија на тоа пресметковно мерно место и на соодветниот дел од кривата на предадената електрична енергија на пресметковното мерно место на постројката вклучена во шемата за споделување од став (1) на овој член.

(7) Операторот на електродистрибутивниот систем, за потребите на пресметката на електричната енергија што ја спроведува снабдувачот, ја одредува испорачаната електрична енергија на пресметковното мерно место вклучено во шемата за споделување на граѓанската енергетска заедница од став (1) на овој член, со собирање на кривата на преземената електрична енергија на тоа пресметковно мерно место и на соодветниот дел од кривата на предадената електрична енергија на пресметковното мерно место на постројката вклучена во шемата за споделување од став (1) на овој член, додека основата за пресметка на надоместокот за користење на мрежата е вкупната преземена електрична енергија на тоа пресметковно мерно место.

Услови за членство во граѓанска енергетска заедница

Член 25

(1) Со условите за членство во граѓанска енергетска заедница особено се уредуваат:

- 1) начинот на склучување на договорите,
- 2) склучувањето и содржината на договорот за членство во граѓанска енергетска заедница,
- 3) начинот на мерење, пресметка и плаќање на услугите кои, во согласност со Законот за енергетика* по однос на пазарот на електрична енергија, односно прописите со кои се уредува областа на обновливи извори на енергија и високоефикасна когенерација, граѓанската енергетска заедница ги обезбедува за сопствениците на удел или членовите на граѓанската енергетска заедница, при што мерењето треба да се врши преку паметни мерни системи,
- 4) условите за плаќање,
- 5) роковите за кои се склучува договорот за членство во граѓанска енергетска заедница, како и условите за обновување, промена и раскинување на договорот,
- 6) правото на користење на податоците на корисникот на мрежата кој е сопственик на удел или член во граѓанска енергетска заедница,
- 7) правата и обврските на граѓанската енергетска заедница,
- 8) правата и обврските на сопственикот на удел или членот во граѓанска енергетската заедница,
- 9) начинот на поднесување на приговори,
- 10) начинот на решавање на спорови и
- 11) начинот на донесување измени и дополнувања на условите за членство во граѓанска енергетска заедница.

Начин на остварување на правата и обврските на граѓанските енергетски заедници

Член 26

(1) Граѓанските енергетски заедници учествуваат на пазарите на електрична енергија под услови и на начин дефинирани во член 182 став (2) точка 2 од Законот за енергетика*.

(2) Граѓанските енергетски заедници можат да бидат сопственици или да станат оператори на затворени системи за дистрибуција на електрична енергија и самостојно да ги управуваат доколку Регулаторна комисија за енергетика на електродистрибутивната мрежа која е во сопственост или со која управува граѓанската енергетска заедница и додели статус на затворен систем за дистрибуција на електрична енергија, односно на граѓанската енергетска заедница и додели статус на оператор на затворен систем за дистрибуција на електрична енергија во согласност со одредбите од Законот за енергетика*, при што се применуваат прописите и правилата со кои се уредуваат правата и обврските на затворен систем за дистрибуција на електрична енергија.

(3) Граѓанските енергетски заедници со операторот на електродистрибутивниот систем склучуваат посебен договор за олеснета испорака на електрична енергија во и од заедницата преку електродистрибутивниот систем, за што на операторот на електродистрибутивниот систем му се определува правичен надоместок согласно Тарифен систем за дистрибуција на електрична енергија за корисниците на Електродистрибуција ДООЕЛ Скопје.

III. НАЧИН НА МЕРЕЊЕ, ПРЕСМЕТКА, ФАКТУРИРАЊЕ И НАПЛАТА НА ИСПОРАЧАНАТА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Отчитување на мерните уреди на потрошувачите приклучени на електропреносната мрежа

Член 27

(1) Операторот на електропреносниот систем го врши отчитувањето на мерните уреди за потрошувачите приклучени на електропреносната мрежа на начин утврден со мрежните правила за пренос на електрична енергија и правилата за регистрација за учество на пазар на електрична енергија и уредување на пазарот на билатерални договори.

(2) Операторот на електропреносниот систем, на барање на потрошувачот, без надоместок, му доставува историски податоци за потрошувачката за период до пет години, сметајќи од денот на поднесувањето на барањето.

Отчитување на мерните уреди на потрошувачите приклучени на електродистрибутивната мрежа

Член 28

(1) Отчитувањето на мерните уреди на потрошувачите приклучени на електродистрибутивната мрежа го врши операторот на електродистрибутивниот систем.

(2) Отчитувањето на мерните уреди го вршат овластени лица на операторот на електродистрибутивниот систем, коишто поседуваат легитимација издадена и заверена од страна на операторот на електродистрибутивниот систем и се должни да ја покажат пред отпочнувањето на отчитувањето.

(3) Потрошувачот или неговиот снабдувач му ги доставуваат на операторот на електродистрибутивниот систем податоците за пресметковните мерни места каде се мери испораката на електричната енергија, преку доставување на листа на мерни места дадена на образец претходно изготвен од страна на операторот на електродистрибутивниот систем.

(4) Ако потрошувачот, или неговиот снабдувач, побара испорака и мерење на електрична енергија преку нови мерни места кои не се вклучени во листата на мерни места од став (3) од овој член, потрошувачот или неговиот снабдувач доставува нова листа на мерни места во која се наведени новите мерни места.

(5) За потрошувачите приклучени на низок напон без вграден мерен уред за регистрирање на едновремена врвна моќност или за потрошувачите со мерни уреди со вграден уред за регистрирање на едновремена врвната моќност, кај кои што врвната моќност не се фактурира, операторот на електродистрибутивниот систем врши отчитување на мерните уреди најмалку еднаш квартално во текот на календарската година, додека за останатите категории на приклучоци утврдени во тарифниот систем за дистрибуција на електрична енергија отчитувањето се врши на почетокот на секој календарски месец.

(6) По исклучок од став (5) од овој член, отчитувањето на мерните уреди може да се врши и повеќе пати во текот на пресметковниот период кога е тоа потребно поради промена на тарифата за дистрибуција на електрична енергија или кога потрошувачот доставил приговор на фактурата.

(7) Претходно отчитаните вредности од мерните уреди во рамките на пресметковниот период и порамнување на разликите во наредните пресметковни периоди ги утврдува операторот на електродистрибутивниот систем и ги доставува до снабдувачот.

Отчитување на мерните уреди на потрошувачи приклучени на мрежата на затворен систем за дистрибуција

Член 29

Отчитувањето на мерните уреди на потрошувачите приклучени на мрежата на затворен систем за дистрибуција го врши операторот на затворениот систем за дистрибуција преку лица овластени од него, доколку мерните уреди се во сопственост на операторот на затворен систем за дистрибуција.

Пресметковен период

Член 30

(1) Пресметковниот период е по правило еден месец, кој не мора да биде идентичен со календарски месец.

(2) Операторот на електродистрибутивниот систем ја доставува отчитаната состојба на мерните уреди до снабдувачот, која треба да одговара на состојбата во последниот ден од пресметковниот период, со допуштено отстапување од пет дена.

Начин на отчитување на мерните уреди

Член 31

(1) Отчитувањето на состојбата на мерните уреди се врши според видот на постапката и начинот на отчитување. Според видот на постапката отчитувањето се врши како редовно, вонредно и самоотчитување, а според начинот на отчитување како директно (на лице место) и далечинско.

(2) Редовното отчитување и самоотчитувањето се врши во рамки на месечниот пресметковен период.

(3) Вонредното отчитување на состојбата на мерните уреди се врши по барање на потрошувачот и/или корисникот на мерните податоци, а услугата се наплатува според ценовникот на услуги на операторот на електродистрибутивниот систем.

(4) Овластени лица на операторот на електродистрибутивниот систем, коишто поседуваат легитимација издадена и заверена од страна на операторот на електродистрибутивниот систем, директно ја отчитуваат состојбата на мерниот уред во период од 06:00 до 20:00 часот.

(5) Потрошувачот е должен на овластеното лице од став (4) на овој член да му овозможи пристап до мерниот уред заради отчитување на истиот.

(6) Доколку овластеното лице од став (4) на овој член не извршило отчитување на мерниот уред од причина што не му бил овозможен пристапот до истиот, должно е за тоа писмено да го извести потрошувачот заедно со упатство како да го изврши самоотчитувањето, а потрошувачот е должен во рокот наведен во известувањето на овластеното лице да достави отчитување - состојба на мерниот уред до операторот на електродистрибутивниот систем.

(7) Доколку потрошувачот не постапил согласно одредбата од став (6) на овој член, операторот на електродистрибутивниот систем ќе ја процени потрошувачката на електрична енергија согласно Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија и ќе ја достави таквата состојба до снабдувачот за потребите на изготвување на фактурата.

(8) Операторот на електродистрибутивниот систем е должен, на барање на потрошувач од категоријата домаќинства, да овозможи редовно месечно доставување на отчитаната состојба на броилото, самостојно или преку снабдувачот (самостојно отчитување на броилото).

(9) Операторот на електродистрибутивниот систем го одобрува барањето од став (8) на овој член, освен во случаите од став (11) и (12) на овој член.

(10) Потрошувачот од став (8) на овој член е должен редовно, самостојно или преку снабдувачот, да му доставува на операторот на електродистрибутивниот систем отчитана состојба на броилото во деновите на отчитувачката недела назначени на фактурата, во форма и начин согласно одобреното барање за самостојно отчитување од став (8) на овој член.

(11) Потрошувачот од став (8) на овој член кој три последователни месеци не доставил состојба на броилото, самостојно или преку снабдувач, во рокот и на начин од став (10) на овој член, по претходно писмено известување од операторот на дистрибутивниот систем, привремено го губи правото на самостојно отчитување на броилото до следниот полугодишен период на фактурирање на потрошувачот.

(12) Потрошувачот од став (10) на овој член привремено го губи правото на самостојно отчитување на броилото во следните три календарски години ако го спречи пристапот до мерниот уред за целите на редовно отчитување на броилото.

(13) Потрошувачот од став (10) на овој член кој го изгубил правото на самостојно отчитување на броилото може да поднесе ново барање од став (1) на овој член по истекот на периодот за кој го изгубил правото на самостојно отчитување на броилото од ставовите (11) и (12) на овој член.

(14) По исклучок од ставовите (8) и (9) на овој член потрошувачот може самостојно или преку својот снабдувач да достави отчитана состојба на броилата до операторот на електродистрибутивниот систем и операторот на електродистрибутивниот систем е должен да ја земе во предвид отчитаната состојба кога броилото не е отчитано од страна на операторот на електродистрибутивниот систем.

(15) Операторот на електродистрибутивниот систем кај мерните уреди кај кои има одобрено самоотчитување, треба да изврши контрола и отчитување најмалку на секои шест месеци сметано од денот на одобрувањето.

(16) Кога кај потрошувачот нема инсталирано паметен мерен систем, кој овозможува далечинско отчитување од страна на операторот, точните информации за пресметковниот период врз основа на реалната потрошувачка треба да му се ставаат на располагање на потрошувачот најмалку на секои три месеци,

(17) Кога кај потрошувачот нема инсталирано паметен мерен систем кој овозможува далечинско отчитување од страна на операторот, обврските од став (16) на овој член може да се исполнат преку систем на самостојно отчитување од страна на потрошувачот, каде што истиот го комуницира отчитаното од броилото до операторот; доставувањето сметки или пресметковните информации може да се засноваат на проценета потрошувачка или фиксен надоместок само кога потрошувачот не доставил отчитување од броилото за даден пресметковен интервал.

(18) Кога кај потрошувачот има инсталирано паметен мерен систем, кој овозможува далечинско отчитување од страна на операторот, точни пресметковни информации засновани на реалната потрошувачка се доставуваат секој месец при што таквите информации, исто така, можат да бидат достапни преку интернет и да се ажурираат онолку често колку што тоа го дозволуваат користените уреди за мерење и системите.

Постапување во случај на неотчитување на мерните уреди

Член 32

(1) Во случај кога за пресметковниот период не е извршено мерење на потрошената електрична енергија од операторот на соодветниот систем, снабдувачот ја изготвува фактурата врз основа на претпоставена потрошувачка доставена од операторот, која најмалку еднаш на три месеци во тековната година се усогласува со реалната потрошувачка и издава коригирана фактура за соодветниот пресметковен период, а на барање на потрошувачите им доставува јасно и разбирливо објаснување за начинот на кој истата е изготвена.

(2) Во случаите од став (1) од овој член, снабдувачот коригираната фактура ја издава најдоцна до рокот утврден за вршење на исправка на даночна пријава согласно законот со кој се уредува данокот на додадена вредност.

(3) Точната пресметка и соодветното порамнување во случаите од став (1) од овој член ќе се изврши кога ќе се создадат услови за отчитување на мерниот уред.

(4) Снабдувачот може да ги прифати податоците од самоотчитувањето на мерните уреди од страна на потрошувачот за пресметковниот период во кој операторот не извршил отчитување.

Постапување во случај на промена на тарифите за користење на мрежата

Член 33

(1) Снабдувачот, врз основа на овластување од операторот, им ги фактурира на своите потрошувачи и надоместоците за користење на електропреносната и електродистрибутивната мрежа, согласно тарифите утврдени од Регулаторната комисија за енергетика вклучително и комуналната такса за јавно осветлување.

(2) Снабдувачот, врз основа на овластување од операторот на затворениот систем за дистрибуција на електрична енергија, им го фактурира на своите потрошувачи и надоместокот за користење на затворениот систем.

(3) Доколку снабдувачот ги наплаќа надоместоците од ставовите (1) и (2) на овој член, во фактурите за електрична енергија ги известува потрошувачите за промената на тарифите.

(4) Ако во периодот помеѓу две отчитувања дошло до промена на тарифите за користење на преносната, односно дистрибутивната мрежа, како и тарифата за користење на затворениот систем за дистрибуција, пресметката се врши со примена на старите тарифи на количините потрошени до денот на промената и со примена на новите тарифи на количините потрошени по промената. Во случаите кога мерните уреди не се отчитани, пресметката се врши во согласност со постапката која се применува при неотчитување на мерен уред.

Доставување на фактурата

Член 34

(1) Ако поинаку не е уредено со договорот за снабдување, снабдувачот, фактурата за електрична енергија ја доставува до потрошувачот во рок не подолг од седум дена од денот на приемот на податоците од мерните уреди добиени од операторот.

(2) Потрошувачот на начин и во рок предвиден со договорот за снабдување го известува снабдувачот, односно снабдувачот во краен случај или универзалниот снабдувач за начинот на кој бара да му бидат доставувани фактурите, како и за секоја промена на адресата на која се доставуваат фактурите.

(3) Фактурата што се доставува по електронски пат треба да биде изготвена така што ќе биде оневозможено менување на нејзината содржина.

(4) Ако потрошувачот не ја добие фактурата до 20-от ден по истекот на пресметковниот период го известува снабдувачот и бара препис од фактурата.

(5) Снабдувачот му ја доставува фактурата од став (4) од овој член на потрошувачот во рок од два работни дена од денот на приемот на барањето.

Информации содржани во фактурата

Член 35

(1) Фактурата за потрошената електрична енергија треба да биде јасна, читлива и разбирлива и особено треба да содржи:

1) податоци за снабдувачот, и тоа назив и седиште на снабдувачот, начин за остварување на контакти со одговорните служби на снабдувачот, односно единствениот контакт центар кај универзалниот снабдувач, каде што потрошувачот може да поставува прашања и да укажува на проблематичните елементи во фактурата, доцнењето во приемот на фактурата, како и на своите можни потешкотии во врска со плаќањето на фактурата,

2) податоци за потрошувачот, и тоа адреса на која што се доставува фактурата и адреса на која што се врши снабдувањето, односно во која се врши снабдувањето,

3) краен рок на договорот за снабдување, доколку договорот е склучен со определено времетраење,

4) адреса и идентификациски код на пресметковното мерно место,

5) референтен број на фактурата,

6) датум на пресметувањето и рок до кој треба да се плати фактурата,

7) состојба на мерниот уред на почетокот и на крајот на пресметковниот период, како и датумот на последното отчитување за секој мерен уред одделно,

8) период во кој била потрошена количината на електрична енергија која што е прикажана во фактурата,

9) потрошена активна електрична енергија, цена и надоместок за потрошена електрична енергија, без данок на додадена вредност, при што доколку се работи за динамична цена истата да биде посебно истакната,

10) тарифа за користење на електропреносната мрежа и износ на надоместок за користење на електропреносниот систем ако за тоа има склучено договор со операторот на соодветниот систем, без данок на додадена вредност,

11) тарифа за користење на електродистрибутивната мрежа и износ на надоместок за користење на електродистрибутивниот систем ако за тоа има склучено договор со операторот на соодветниот систем, без данок на додадена вредност,

12) тарифа и износ на надоместокот за користење на затворениот систем за дистрибуција, доколку потрошувачот е приклучен на затворен систем за дистрибуција и доколку е тоа обврска на снабдувачот,

13) тарифа за услугите на операторот на пазарот на електрична енергија и износ на надоместок за користење на пазарот на електрична енергија, без данок на додадена вредност,

14) процентот на учество на електричната енергија произведена од повластените производители кои користат повластена тарифа и износ на надоместок за електричната енергија од обновливи извори на енергија произведена од повластени производители кои користат повластени тарифи, без данок на додадена вредност,

15) данок на додадена вредност, пресметан и искажан за сите надоместоци одделно и даночната стапка по која се пресметува данок на додадена вредност согласно закон за соодветниот промет наведен во точките 9), 10), 11), 12), 13) и 14) на овој став,

16) контакт адреса за пријавување на дефекти, намалена испорака или прекини прекин во испораката на електрична енергија,

17) информации за начинот на пристап до платени и неплатени обврски на потрошувачот, како и податоци за потрошувачката на електрична енергија од потрошувачот,

18) назив и податоци за контакт со соодветниот оператор на чија мрежа е приклучен потрошувачот,

19) информации за можностите и придобивките од промена на снабдувач,

20) информации за правата на крајните потрошувачи во однос на вонсудско решавање на спорови, вклучувајќи ги и деталите за контакт со Регулаторната комисија за енергетика,

21) информации за единствениот контакт центар, преку кој се организира корисничка поддршка, доколку е воспоставен,

22) информации за комунална такса за јавно осветлување во случај кога операторот го овластил снабдувачот да ги наплаќа надоместоците за користење на соодветните системи,

23) за секој од мерните уреди податок во фактурата дали истата е изготвена врз база на отчитани мерни уреди, вклучително и самоотчитување или врз основа на проценка и

24) линк до веб-платформата за споредба на цените на електрична енергија.

(2) Снабдувачот со секоја издадена фактура до потрошувачот му доставува список на сите мерни места преку кои го снабдува, во кој се содржани општите податоци за секое мерно место како и состојбите врз основа на кои е направена пресметката.

(3) Кога фактурите се засноваат на реалната потрошувачка или далечинско отчитување на потрошувачите од страна на снабдувачите им се ставаат на располагање и следните информации во или во прилог на фактурата, односно со означување во нивните фактури и фактури за периодично порамнување каде што истите можат да се најдат:

1) споредби на тековната потрошувачка на електрична енергија на потрошувачот со потрошувачката на потрошувачот за истиот период од претходната година во графичка форма;

2) информации за контакт со организациите на потрошувачи и државни органи, вклучувајќи веб-страници од кои може да се добијат информации за достапните мерки за подобрување на енергетската ефикасност за уредите што користат енергија и

3) споредби со просечен потрошувач од иста категорија што го снабдува снабдувачот за количината на потрошената електрична енергија.

(4) Покрај информациите утврдени во ставовите (1), (2) и (3) на овој член, снабдувачите во фактурите или во прилог на фактурите или со обезбедување на линк каде може да се најдат информациите, го наведуваат и уделот на секој извор на енергија во електричната енергија купена од потрошувачот во согласност со договорот за снабдување со електрична енергија (обелоденување на ниво на производ) и тоа:

1) уделот на секој извор на енергија во севкупниот енергетски микс на снабдувачот (на национално ниво, имено во земјата во која е склучен договорот за снабдување со електрична енергија, како и на нивото на снабдувач, ако снабдувачот е активен во повеќе земји) во текот на претходната година на разбирлив и јасно споредлив начин и

2) информации за влијанието врз животната средина, барем во однос на емисиите на CO₂ и радиоактивниот отпад што произлегува од електричната енергија произведена со севкупниот енергетски микс на снабдувачот во текот на претходната година.

(5) По однос на информациите утврдени во став (4) точка 1) од овој член снабдувачот може да користи збирни бројки обезбедени од берза на електрична енергија или од трговско друштво лоцирано надвор од Република Северна Македонија, во текот на претходната година, во однос на електричната енергија набавена преку истите.

(6) Регулаторната комисија за енергетика ги презема неопходните чекори за да осигури дека информациите обезбедени од снабдувачите до потрошувачите согласно ставовите (4) и (5) на овој член се веродостојни и се обезбедуваат на јасно споредлив начин.

(7) Снабдувачот со електрична енергија не смее да му наплати на потрошувачот надоместок за изготвување и доставување на фактурата за потрошената електрична енергија, како и за информациите содржани во фактурата.

(8) Формата и содржината на фактурата за потрошена електрична енергија се дадени во Прилогот кој е составен дел на овие правила.

Рок за плаќање на фактурата

Член 36

(1) Ако поинаку не е уредено со договорот за снабдување, потрошувачот ја плаќа фактурата за потрошената електрична енергија во рок од 20 дена од денот на изготвувањето на фактурата, а поднесување на приговор против истата, не го одлага рокот за плаќање.

(2) Плаќањето на износот за пресметковниот период на којшто се однесува доставената фактура не го ослободува потрошувачот од обврската за плаќање на неплатените фактури од претходните пресметковни периоди, вклучително и казнена камата утврдена со закон или со договорот за снабдување во износи наведени во фактурата.

(3) Потрошувачот има обврска да го плати само износот на доспеаната фактура и неплатените фактури од претходните пресметковни период наведени во фактурата за последниот пресметковен период.

Начин на плаќање на фактурата и пристап до комплементарни информации за историската потрошувачка

Член 37

(1) Снабдувачот им овозможува на потрошувачите повеќе од еден начин за плаќање на фактурата, коишто се во согласност со законски дозволените начини на плаќање и нема да предизвикуваат дополнителен товар за потрошувачот.

(2) Пред склучувањето на договорот за снабдување, снабдувачот на потрошувачот му дава прецизни и недвосмислени информации за предностите и недостатоците на секој од понудените начини на плаќање и во зависност од интересите на потрошувачот, му го предлага најповолниот од понудените начини на плаќање.

(3) Снабдувачите се должни до оној степен до кој се достапни дополнителни информации за историската потрошувачка, таквите информации да бидат достапни, на барање на потрошувачот, за снабдувачот или давателот на услуги назначени од потрошувачот.

(4) Потрошувачот кај кого има инсталирано паметен мерен систем, кој овозможува далечинско отчитување од страна на операторот, има лесен пристап до дополнителни информации за историската потрошувачка, овозможувајќи детални самопроверки.

(5) Пристапот до комплементарни информации за историската потрошувачка од ставот (4) вклучува:

1) кумулативни податоци барем за претходните три години или периодот од почетокот на договорот за снабдување со електрична енергија, доколку тој период е пократок. Податоците треба да одговараат на интервалите за кои има информации за секој пресметковен период кој се фактурира,

2) детални податоци во согласност со времето на употреба за кој било ден, недела, месец и година, што му се ставаат на располагање на потрошувачот без непотребно одложување преку интернет или интерфејс на броилото, опфаќајќи минимален период од претходните 24 месеци или периодот од почетокот на договорот за снабдување со електрична енергија, доколку тој период е пократок.

Пресметка и фактурирање за испорачаните мрежни услуги

Член 38

(1) Потрошувачот е должен да ги плати надоместоците за користење на електропреносната и електродистрибутивната мрежа, како и надоместокот за користење на затворениот систем за дистрибуција доколку е приклучен на таков систем.

(2) Надоместокот за користење на електропреносниот систем се утврдува со примена на тарифите за пресметковните елементи за секое мерно место на потрошувачот, во согласност со Тарифниот систем за пренос на електрична енергија.

(3) Операторот на електродистрибутивниот систем им го фактурира надоместокот за користење на електродистрибутивната мрежа според објавените тарифи на потрошувачите приклучени на таа мрежа, како и надоместокот за користење на електропреносната мрежа по извршено отчитување или проценка на количините на испорачана електрична енергија од страна на операторот на електродистрибутивниот систем за определен пресметковен период.

(4) Надоместокот за користење на дистрибутивниот систем се утврдува со примена на тарифите за пресметковните елементи за секое мерно место на потрошувачот, во согласност со Тарифниот систем за дистрибуција на електрична енергија.

(5) Операторот на затворениот дистрибутивен систем им го фактурира надоместокот за користење на затворениот систем за дистрибуција според објавената тарифа на потрошувачите приклучени на таа мрежа, како и надоместокот за користење на електропреносната и електродистрибутивната мрежа по извршено отчитување или проценка на количините на испорачана електрична енергија од страна на операторот за определен пресметковен период.

(6) По исклучок на ставовите (3) и (5) на овој член, доколку снабдувачот склучил договор со операторот за плаќање на надоместоците за користење на мрежата, операторот ја доставува фактурата до снабдувачот.

(7) Операторот ја доставува фактурата за испорачаните мрежни услуги до потрошувачот најдоцна во рок од 15 дена од денот на завршување на пресметковниот период.

(8) Фактурите за испорачаните мрежни услуги се доставуваат во писмена форма, а потрошувачот може да побара достава на фактурите за испорачана електрична енергија и по електронски пат.

(9) Потрошувачот е должен да ја плати фактурата за испорачаните мрежни услуги во рок од 20 дена од денот на изготвувањето на фактурата. Во случај на доцнење во плаќањето на фактурите од страна на потрошувачот, операторот има право да пресмета законска казнена камата и да ја фактурира со следната фактура.

(10) Ако потрошувачот не ја добие фактурата до 20-от ден по истекот на пресметковниот период го известува снабдувачот и бара препис од фактурата, кој е должен во рок од два работни дена да му ја достави истата.

(11) Операторот има право да врши исправка на пресметките за надоместокот за користење за испорачаните мрежни услуги во случај на грешки во отчитувањето на мерните уреди или во случај на дефект на мерните уреди, во согласност со овие правила.

(12) Операторот има право да ја прекине испораката на електрична енергија во случај на неплаќање на фактурите за користење на соодветниот систем согласно соодветните мрежни правила, во рок утврден со овие правила.

IV. ПОТРОШУВАЧИ НА КОИ НЕ МОЖЕ ДА ИМ СЕ ПРЕКИНЕ ИСПОРАКАТА И НАЧИН НА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ГАРАНЦИИ ЗА НАМИРУВАЊЕ НА ТРОШОЦИТЕ ЗА ПОТРОШЕНАТА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Член 39

(1) Снабдувањето не им се прекинува поради доцнење на плаќањето на фактурите во рокот утврден со договорот за снабдување на потрошувачите кои имаат објекти и инсталации во кои со прекилот би се довеле во опасност животот и здравјето на луѓето, сигурноста на објектите и постројките, како и објектите кои се од посебна важност за одвивање на нормалниот живот на граѓаните и вршењето на јавни услуги, како што се:

1) болници, клиници, специјални здравствени установи (станици за итна помош и друга итна интервенција, стационари, заводи за трансфузија на крв - земање и преработка на крв, центри за дијализа, здравствени домови), приватни здравствени установи (општи матични лекари и гинеколошки ординации и аптеки),

2) објекти за водоснабдување на население и пречистителни станици,

3) објекти и средства во јавниот сообраќај (аеродроми, железнички линии, железнички и автобуски станици и станици за сигнализација во јавниот сообраќај),

4) хидрометеоролошки и сеизмолошки станици и

5) детски градинки и основни училишта.

(2) Потрошувачите чии објекти се наведени во став (1) од овој член се должни да склучат договор за снабдување во кој се утврдуваат инструментите и начинот на доставување гаранција за обезбедување на плаќањето за преземената електрична енергија во тие објекти (задолжница, нотарски заверена меница со клаузула за извршност, банкарска гаранција и други инструменти на плаќање прифатени од снабдувачот, односно од соодветниот оператор) во износ од просечната месечна потрошувачка на електрична енергија во претходната година, за два месеци однапред.

(3) Снабдувачот може да побара од соодветниот оператор да ја прекине испораката на електрична енергија за потребите на објектите од став (1) од овој член поради неплаќање на фактурите за тие објекти, доколку потрошувачот од став (1) од овој член, односно неговиот основач во рок не подолг од 45 дена од денот на настанување на обврската за плаќање на фактурата не обезбеди една од гаранциите определени во став (2) од овој член или доколку не склучи договор за снабдување.

V. НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА ПРОМЕНА НА СНАБДУВАЧ ОД СТРАНА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ И ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВОТО НА ПОТРОШУВАЧ БЕЗ НАДОМЕСТ ДА ГО ПРОМЕНИ СНАБДУВАЧОТ, КАКО И ПРАВАТА И ОБВРСКИТЕ НА СНАБДУВАЧИТЕ, СООДВЕТНИОТ ОПЕРАТОР И ПОТРОШУВАЧОТ ВО ПОСТАПКАТА ЗА ПРОМЕНА НА СНАБДУВАЧ

Општи одредби за промена на снабдувач

Член 40

(1) Потрошувачот, односно учесник на пазарот вклучен во агрегација кој одлучил да го промени својот снабдувач, има право преку новиот снабдувач да започне постапка за промена на снабдувачот пред операторот, со поднесување на барање.

(2) Постапката за промена на снабдувач се спроведува поодделно за секое мерно место на потрошувачот.

(3) По исклучок од став (3) од овој член, постапката за промена на снабдувач може истовремено да се спроведува и за повеќе мерни места на потрошувачот, при што во барањето за промена на снабдувач доставено до операторот, новиот снабдувач посебно ги наведува сите мерни места добиени од потрошувачот.

(4) Постапката за промена на снабдувачот се спроведува само за еден снабдувач на едно мерно место.

(5) Комуникацијата и размената на сите документи, податоци и информации меѓу операторот, новиот снабдувач и постојниот снабдувач се врши по електронски пат, во согласност со протоколот за размена на податоци и информации помеѓу операторот и снабдувачите утврден во соодветните мрежни правила.

(6) Домаќинствата имаат право да учествуваат во шеми за колективна промена на снабдувач, под услови и на начин утврден со овие правила.

(7) Под шема за колективна промена на снабдувач се подразбира доброволно групирање на повеќе домаќинства со цел обезбедување на поповолни услови за снабдување од еден избран снабдувач.

(8) Одредбите од член 40, 41, 42, 43, 44, 45 и 46 од овој правилник не се применуваат при снабдување во краен случај.

Барање за промена на снабдувач

Член 41

(1) Потрошувачот на електрична енергија кој одлучил да го промени својот снабдувач, започнува постапка за промена на снабдувач со поднесување до новиот снабдувач барање за промена на снабдувач и изјава со која потврдува дека бара да биде снабдуван од новиот снабдувач и дека е запознаен со условите за снабдување што ќе бидат содржани во договорот за снабдување.

(2) Кога барањето за промена на снабдувач се доставува во рамки на шема за колективна промена на снабдувач, барањето го доставува потрошувачот или лицето кое е овластено да ги застапува домаќинствата.

(3) Барањето од ставовите (1) и (2) на овој член содржи:

1) податоци за потрошувачот (име и презиме, ЕМБГ, адреса и податоци за контакт), а ако барањето се поднесува за снабдување за потребите на заедничка потрошувачка се наведуваат податоци за управителот на колективниот објект,

2) копија од последната платена фактура,

3) датум од кој се очекува да отпочне да се применува договорот за снабдување со новиот снабдувач.

(4) Барањето што го поднесуваат потрошувачи коишто не се домаќинства, покрај податоците и документите наведени во став (3) од овој член, содржи и податоци за правното лице (назив, седиште, ЕМБС, ЕДБ, лице овластено за застапување и претставување), категорија на приклучок, копија од последната фактура доставена од постојниот снабдувач, начин на плаќање на обврските кон операторот и начин на остварување на обврските за балансна одговорност, постоечки активни договори со други снабдувачи и основни податоци од тие договори (идентитет, количини или профил на оптоварувања, времетраење, балансна одговорност).

Постапување по барањето за промена на снабдувач од страна на новиот снабдувач

Член 42

(1) Ако новиот снабдувач го прифати барањето на потрошувачот, веднаш по приемот на изјавата од член 41 став (1) од овие правила:

1) го известува потрошувачот дека ќе ја започне постапката за промена на снабдувач,

2) бара од потрошувачот во рок од еден работен ден да му даде полномошно заверено на нотар заради преземање на следниве дејствија во име и за сметка на потрошувачот:

2.1 поднесување до операторот барање за промена на снабдувач на мерните места за коишто се бара промена на снабдувач,

2.2 прибавување од операторот историски податоци за потрошувачката на електрична енергија и фактурирана ангажирана едновремена врвна моќност за последните три месеци, како и за неплатените обврски кон операторот доколку не е применета можноста од член 38 став (6) од овие правила, и

2.3 раскинување на договорот за снабдување со постојниот снабдувач.

(2) Ако потрошувачот е правно лице полномошното од став (1) точка 2) од овој член не се заверува кај нотар.

(3) Снабдувачот на својата веб страница објавува упатство за составување на барањето и изјавата од член 41 став (1) од овие правила, како и образецот на полномошното од став (1) точка 2) од овој член и му укажува стручна помош на потрошувачот околу комплетирање на барањето и составувањето на изјавата и полномошното.

(4) За преземањето на дејствијата од ставовите (1) и (3) од овој член снабдувач не смее да му наплати никаков надоместок на домаќинствата и малите потрошувачи и не смее да ги условува домаќинствата и малите потрошувачи со откажување од правото од член 43 став (1) од овие правила.

(5) По исклучок од ставот (4) на овој член, снабдувачот со електрична енергија може да наплати надоместок за економска загуба, ако потрошувачот еднострано и предвремено го раскине договорот за снабдување со определено времетраење и со фиксна цена, а раскинувањето не било поради неисполнување на обврските од страна на снабдувачот, при што надоместокот бил предвиден со договорот и потрошувачот бил претходно запознаен со можноста за плаќање на надоместокот.

(6) Надоместокот од ставот (5) на овој член, треба да биде сразмерен и да не ја надмине директната економска загуба на снабдувачот што произлегува од раскинувањето на договорот, вклучително и трошоците за инвестиции или услуги поврзани со снабдувањето, кои веќе му биле обезбедени на потрошувачот како дел од договорот за снабдување, при што товарот за докажување на директната економска загуба е на снабдувачот или агрегаторот вклучувајќи ги и трошоците за какви било инвестиции или услуги кои се веќе обезбедени на потрошувачот како дел од договорот.

(7) Условите од договорот за снабдување кои се однесуваат на надоместокот од ставот (5) на овој член, ги следи Регулаторната комисија за енергетика. Товарот на докажување на директната економска загуба го сноси снабдувачот или учесникот на пазарот.

(8) Ако новиот снабдувач во постапката за промена на снабдувач дојде до сознанија дека податоците и информациите што ги доставил потрошувачот се неточни или го довел во заблуда, има право да одлучи да не го снабдува потрошувачот и да ја прекине постапката.

(9) Ако новиот снабдувач одбие да го снабдува потрошувачот, за одбивањето го известува и во писмена форма, при што не е обврзан да ги наведе причините за одбивањето.

(10) Потрошувачот има право да достави приговор до Регулаторната комисија за енергетика во однос на пресметаниот надоместок од ставот (6) на овој член.

Права и обврски на потрошувачот и новиот снабдувач

Член 43

(1) Потрошувачот може во секој момент по започнување на постапката за промена на снабдувач до денот на склучување на договорот за снабдување со новиот снабдувач, да се откаже од барањето од член 41 став (1) од овие правила и да го откаже полномошното од член 42 став (1), точка 2) од овие правила.

(2) Новиот снабдувач и потрошувачот можат да се договорат новиот снабдувач да ги преземе неисполнетите обврски на потрошувачот кон постојниот снабдувач, а потрошувачот и новиот снабдувач ќе се договорат за начинот на надоместување на преземените обврски. Новиот и постојниот снабдувач ќе склучат договор за начинот и роковите во кои што на постојниот снабдувач ќе му бидат исплатени обврските од потрошувачот.

(3) Ако потрошувачот и новиот снабдувач не се договорат новиот снабдувач да ги преземе неисполнетите обврски на потрошувачот кон постојниот снабдувач, постојниот снабдувач ќе му издаде фактура на потрошувачот за снабдување со електрична енергија до датумот и времето определени во член 46 став (4) од овие правила.

(4) Ако потрошувачот има неподмирени обврски кон постојниот снабдувач и не е постигнат договор од став (2) од овој член, постојниот снабдувач може да ги оствари своите побарувања пред надлежниот суд.

Постапување на операторот по барањето за промена на снабдувачот

Член 44

(1) Новиот снабдувач во рок од три работни дена од добивањето на полномошното од член 42 став (1) точка 2) од овие правила доставува до операторот барање за промена на снабдувачот на местата на испорака на електрична енергија наведени во барањето од потрошувачот и истовремено кон барањето до операторот ги доставува податоците за потрошувачот.

(2) Датумот на почеток со испорака на електрична енергија од новиот снабдувач секогаш е на првиот ден од календарскиот месец, при што барањето што новиот снабдувач го доставува до операторот на соодветниот систем се поднесува најдоцна седум работни дена пред датумот на почеток со испорака на електрична енергија од новиот снабдувач.

(3) Ако при обработката на барањето операторот утврди дека не постојат пречки за промена на снабдувачот, во рок од 48 часа од приемот на барањето од новиот снабдувач, доставува до новиот и постојниот снабдувач известување за одобрување на промената, кое особено треба да содржи податоци за:

1) име на потрошувачот, адреса и локација на местата на испорака и точката на мерење на испорачаната електрична енергија,

2) историски податоци за вкупните количини на преземена енергија и ангажирана едновремена моќност по месеци за претходните 12 месеци за секое мерно место одделно и

3) крива на оптоварување за секое мерно место одделно.

(4) По исклучок од ставот (3) од овој член доколку податоците за мерните места на потрошувачот наведени во барањето не се совпаѓаат со податоците на операторот, операторот во рок од 24 часа го известува новиот снабдувач дека е потребно да достави коригирани податоци за мерните места на потрошувачот во рамки на рокот од став (3) од овој член и притоа:

1) доколку новодоставените податоци се совпаѓаат со податоците на операторот, операторот постапува согласно став (3) од овој член;

2) доколку новодоставените податоци повторно не се совпаѓаат со податоците на операторот, операторот постапува согласно член 45 од овие правила.

(5) Кривата на оптоварување од став (3) точка 3) од овој член претставува:

1) крива на просечни часовни оптоварувања за последните три месеци за мерните места на потрошувачот кои се опремени со мерни уреди со можност за часовно и далечинско отчитување, или

2) тип на стандардна крива на оптоварување на која припаѓаат мерните места на потрошувачот, за мерните места кои не се опремени со мерни уреди со можност за часовно и далечинско отчитување.

(6) За доставувањето на податоците содржани во известувањето од став (2) од овој член операторот не му наплатува надоместок на новиот снабдувач.

Одбивање на промената од страна на операторот

Член 45

(1) Ако при обработката на барањето операторот утврди дека:

- 1) не постои совпаѓање на податоците за мерното место на потрошувачот,
- 2) нема доволно податоци за идентификација на потрошувачот (име, адреса, даночен број),
- 3) потрошувачот се снабдува преку друг потрошувач,
- 4) за мерното место е веќе започната друга соодветна постапка (промена на снабдувач, промена на сопственост или промена на право на користење на објект и сл.) за што операторот поседува соодветен доказ,
- 5) за потрошувачот е започната постапка за исклучување од претходниот снабдувач,
- 6) операторот започнал постапка за исклучување на потрошувач поради неплатени фактури за користење на мрежата,

во рок од 48 часа ги известува новиот и постојниот снабдувач за одбивање на барањето за промена на снабдувач и за прекинување на постапката, а новиот снабдувач за одбивањето и за прекинувањето на постапката го известува потрошувачот.

(2) По исклучок од став (1) од овој член, ако со барањето е побарана промена на снабдувач на повеќе мерни места, постапката за промена на снабдувачот продолжува за мерните места на кои не е утврдено несовапаѓање на податоците.

(3) Ако операторот утврди дека потрошувачот има неплатени обврски за користење на мрежата чија доспеаност е пред денот на поднесување на барањето од новиот снабдувач до операторот, го известува потрошувачот преку новиот снабдувач за неплатените обврски и за обврската и рокот за плаќање на доспеаните побарувања.

Отпочнување на снабдувањето од страна на новиот снабдувач

Член 46

(1) Наредниот работен ден од денот на приемот на известувањето од член 44 став (3) од овие правила, новиот снабдувач, во име и за сметка на потрошувачот, го раскинува договорот за снабдување со постојниот снабдувач и го повикува потрошувачот во рок од два работни дена по раскинувањето на договорот со постојниот снабдувач да го склучи договорот за снабдување.

(2) Откако новиот снабдувач ќе го склучи договорот за снабдување со потрошувачот, во рок од 24 часа го известува операторот.

(3) Откако операторот ќе го добие известувањето од став (2) од овој член, барањето за промена на снабдувач од член 44 став (1) се смета за уредно и операторот во рок од 48 часа ја извршува промената на снабдувач.

(4) Договорот за снабдување отпочнува да се применува од првиот ден во календарскиот месец од периодот по отчитување на мерниот уред што следи по денот на склучување на договорот, а до тој ден снабдувањето на потрошувачот го врши постојниот снабдувач по цени, на начин и под услови утврдени во договорот кој што е раскинат.

(5) Со датумот и времето на отпочнување на примената на договорот за снабдување со новиот снабдувач, престанува обврската на постојниот снабдувач да го снабдува потрошувачот.

(6) Соодветниот оператор ја утврдува состојбата на мерните уреди на потрошувачот, со датумот и времето на отпочнување со снабдувањето определени со став (5) од овој член, во согласност со овие правила.

(7) Роковите од член 44 став (3) и (4), член 45 став (1) од овие правила и став (2) и (3) од овој член, утврдени во часови, не се засметуваат во неработни денови од седмицата (сабота, недела и државни празници).

VI. КВАЛИТЕТ НА УСЛУГИ ОБЕЗБЕДЕНИ ОД СТРАНА НА СНАБДУВАЧОТ

Квалитет на услугите што ги нуди снабдувачот

Член 47

(1) Квалитетот на комерцијалните услуги што ги обезбедува снабдувачот се оценува според следниве индикатори:

1) навременост во доставување на фактурите до потрошувачот согласно овие правила и договорот за снабдување,

2) број на преземени постапки по барања и приговори од потрошувачите во однос на сметките, односно фактурите за електрична енергија, како и по основ на квалитетот на испорачаната електрична енергија,

3) број на постапки за заштита на потрошувачот,

4) број на информации наменети и доставени до потрошувачите поврзани со состојбите со квалитетот и континуитетот во испораката на електричната енергија во текот на еден пресметковен период и

5) број на постапки по барање од потрошувач преземени во рок подолг од 24 часа од приемот на барањето.

(2) Снабдувачот води евиденција и формира база на податоци за индикаторите на квалитет на комерцијалните услуги, врши анализа на квалитетот на услугите и резултатите ги објавува на својата веб страница најмалку еднаш годишно.

Комуникација помеѓу снабдувачот и операторот во однос на квалитетот и континуитетот на електричната енергија

Член 48

(1) Заради обезбедување на пропишаниот квалитет и континуитетот во испораката на електричната енергија снабдувачот и соодветниот оператор комуницираат и разменуваат податоци и информации со цел прекините во испораката на електричната енергија да не предизвикаат, или да предизвикаат што е можно помала штета за потрошувачите.

(2) Снабдувачот и соодветниот оператор потпишуваат протокол за комуникација и размена на податоци и информации кои што се однесуваат на датумот и часот на планираниот прекин, како и неговото времетраење и подрачјето кое што ќе биде опфатено со прекилот.

(3) Соодветниот оператор ќе се обиде да го усогласи планот за планираните прекини во испораката на електричната енергија и да обезбеди координација со снабдувачите со цел прекилот да биде извршен во дел од денот кога е тоа најповолно за најголемиот дел од нивните потрошувачи, односно со прекилот да бидат опфатени што е можно помал број на потрошувачи.

(4) Соодветниот оператор за прекините што не се предвидени во планот за планираните прекини и кои не се усогласени со снабдувачот, го известува снабдувачот најмалку 24 часа пред почетокот на планираниот прекин, ја објавува информацијата за прекилот на својата веб страница и му овозможува на снабдувачот информацијата да ја објави на неговата веб страница.

(5) Соодветниот оператор му овозможува на снабдувачот освен објава на веб страница да дава информации за непланираните прекини и на контакт бројот во повикувачкиот центар и преку електронска пошта.

(6) Во случај на непланиран прекин во испораката на електричната енергија подолг од осум часа, соодветниот оператор го известува снабдувачот, во рок не подолг од 24 часа по настанувањето на непланираниот прекин, за датумот и времето на настанувањето и времетраењето на прекилот, причината за прекилот и подрачјето опфатено со прекилот.

(7) Во случај на виша сила, соодветниот оператор го известува снабдувачот за прекините во испораката на електричната енергија, опфатеното подрачјето, проценетото времетраење на прекините, како и за други факти за кои што снабдувачот треба да ги извести потрошувачите

VII. МИНИМАЛНИ УСЛОВИ И НАЧИН НА ОРГАНИЗАЦИОНА ПОСТАВЕНОСТ И ТЕХНИЧКА ОПРЕМЕНОСТ НА СНАБДУВАЧИТЕ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА КОМУНИКАЦИЈА СО ПОТРОШУВАЧИТЕ ЗАРАДИ ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПРОПИШАНИОТ КВАЛИТЕТ НА УСЛУГИТЕ КОИ ШТО ГИ ОБЕЗБЕДУВА СНАБДУВАЧОТ

Минимални услови

Член 49

Снабдувачите мора да имаат:

- 1) работни простории во нивна сопственост или под закуп,
- 2) најмалку едно вработено лица со полно работно време со завршено високо образование и
- 3) опрема и технички средства кои соодветствуваат со обврските на снабдувачот утврдени во членовите 173, 174 и 175 од Законот за енергетика*.

Начин на организациска поставеност и техничка опременост на снабдувачите

Член 50

(1) Снабдувачите за да ги исполнат своите обврски кон потрошувачите во однос на сигурноста, обемот и динамиката на снабдувањето и да обезбедат услуги за своите потрошувачи со квалитет утврден согласно овие правила треба да формираат во рамките на својата организациона структура посебна организациона единица - служба за поддршка која ќе се грижи за:

- 1) објавување на општите услови на своите договори за снабдување со електрична енергија за потрошувачите на веб страницата на снабдувачот;
- 2) редовно и точно известувања за реалната потрошувачка и трошоците за електрична енергија, за да можат потрошувачите да управуваат со својата потрошувачка;
- 3) воспоставување на постапки за ефикасно решавање на приговорите на своите потрошувачи во рок од 60 дена од денот на поднесување на приговорот, вклучувајќи можност и за вон-судско решавање на спорови и обврска за враќање и/или компензација на средства кога е тоа оправдано;
- 4) обезбедување на соодветна заштита на доверливите податоци од договорите склучени на пазарот со билатерални договори и
- 5) објавување на општите статистички податоци поврзани со неговите потрошувачи, земајќи ја предвид доверливоста на податоците.

(2) Универзалниот снабдувач со електрична енергија е должен да воспостави единствен контакт центар, преку кој ќе организирана корисничка поддршка достапна преку телефон, интернет и лично.

(3) Снабдувач со електрична енергија, кој не е универзален снабдувач може да воспостави контакт центар, доколку е прифатлив за снабдувачот, но во секој случај мора да постапи согласно обврската од став (1) на овој член.

(4) За спроведување на обврските од ставовите (1), (2) и (3) од овој член снабдувачот треба да воспостави соодветна ИТ инфраструктура за следење на потрошувачка и комуникација и да вработи лица со потребна стручна квалификација.

(5) Контакт центарот треба да обезбеди 24/7 канал за пријави на итни состојби и поплаки.

(6) Снабдувачот, во зависност од категоријата на потрошувачите што ги снабдува и обемот на снабдувањето, покрај единствениот контакт центар, воспоставува и локални центри за контакт со потрошувачите преку кои навремено ќе обезбедува информации, ќе ги решава барањата, ќе ги испитува жалбите на потрошувачите по телефон, електронска пошта или лично.

(7) Заради обезбедување на барањето за физичка пристапност до службата за поддршка, за домаќинствата и малите потрошувачи универзалниот снабдувач организира локални центри за контакт, при што еден контакт центар треба да обезбеди опслужување на најмногу 50000 мали потрошувачи и домаќинства.

(8) Локалните центри од став (7) на овој член треба да бидат достапни за потрошувачите со посебни потреби и да бидат во близина на линиите за јавен градски и приградски превоз.

Телекомуникациска пристапност на службата за заштита и поддршка на потрошувачите

Член 51

(1) Контакт центарот од член 50 став (2) на овие правила треба да обезбеди непречено опслужување на сите потрошувачи, бесплатен телефонски број и адреса за електронска пошта преку која потрошувачите ќе можат непречено да комуницираат со службата од член 50 став (1) од овие правила.

(2) Снабдувачот создава и одржува веб страница на која ќе бидат постојано објавени и обновувани сите информации во однос на цените и тарифите за електрична енергија, условите за снабдување, пропишаниот квалитет на електричната енергија, правата и обврските на снабдувачот, соодветниот оператор и потрошувачите, како и сите известувања за планираните прекини во испораката на електрична енергија.

(3) Снабдувачот, му обезбедува електронски пристап на потрошувачот до состојбата на неговата сметка, односно увид и проверка на неговите платени и неплатени обврски, како и податоци за потрошувачката на електрична енергија за последните три години, односно за периодот во којшто бил снабдуван од ист снабдувач, ако тој период е покус од пет години.

(4) Услугите наведени во ставовите (1), (2) и (3) од овој член се достапни за потрошувачите без надоместок.

VIII. ОБВРСКИ НА СНАБДУВАЧОТ КОН РАЗЛИЧНИ КАТЕГОРИИ НА ПОТРОШУВАЧИ И ОСОБЕНОСТА НА СЕКОЈА КАТЕГОРИЈА НА ПОТРОШУВАЧИ ВО ОДНОС НА НИВНАТА ФИНАНСИСКА И ПРЕГОВАРАЧКА СПОСОБНОСТ

Обврски на снабдувачот кон различни категории на потрошувачи

Член 52

(1) Снабдувачите во зависност од категоријата на потрошувачите кои што ги снабдуваат имаат обврски утврдени согласно Законот за енергетика* и овие правила.

(2) Снабдувачите кон потрошувачите од категоријата домаќинства особено ги имаат следните обврски:

1) обезбедување на сигурност во снабдувањето со електрична енергија со пропишан квалитет,

2) снабдување по цени утврдени со прописите од областа на енергетиката за универзалниот снабдувач,

3) доставување на фактури за секој пресметковен период,

4) овозможување на право на бесплатен приговор,

5) информирање за промена на цените најмалку 15 дена однапред, со исклучок на универзалниот снабдувач,

6) информирање за мерки за енергетска ефикасност,

7) информирање за можност за избор на друг снабдувач на слободен пазар и

8) обврска за известување при прекин на електрична енергија (планиран или дефект).

(3) Снабдувачите кон потрошувачите од категоријата мали потрошувачи особено ги имаат следните обврски:

1) склучување на договори, според индивидуалната потрошувачка и потреби,

2) редовно информирање за пазарните услови (особено за оние на слободниот пазар),

3) прецизни фактури со детална пресметка на потрошувачка, цени и, даноци,

4) информирање за мерки за енергетска ефикасност,

5) можност за советување за енергетска ефикасност и оптимизација на трошоци и

6) претходна најава за прекин на снабдување, освен во случај на дефект.

(4) Снабдувачите кон потрошувачите од кои не припаѓаат кон категориите од ставовите (2) и (3) на овој член особено ги имаат следните обврски:

1) склучување на договори со можност за избор на модел на снабдување (фиксна цена, цена на часовна основа, берзанска цена, хедџинг итн.),

2) достапност на анализа и извештаи за потрошувачката,

3) можност за обезбедување на гаранција за сигурност на снабдување,

4) информирање за мерки за енергетска ефикасност,

5) специјализирана техничка поддршка и

6) услови за балансирање на енергијата, ако учествуваат во пазарот.

Специфичност на секоја категорија на потрошувачи во однос на нивната финансиска и преговарачка способност

Член 53

(1) Потрошувачите од категоријата на домаќинствата имаат ограничена финансиска способност и преговарачката моќ им е помала во споредба со останатите категории на потрошувачи.

(2) Потрошувачите од категоријата мали потрошувачи можат да изберат да се снабдуваат на регулираниот или на слободниот пазар и нивната финансиската способност е поголема од категоријата домаќинства додека преговарачката моќ е умерена, со оглед на можноста за избор на снабдувач и за склучување на договори по пазарни услови. Нивната ограничена пазарна експертиза и зависност од стандардизирани понуди ја ограничуваат реалната ефикасност на преговарањето.

(3) Потрошувачите кои не припаѓаат кон категориите од член 52 ставови (2) и (3) на овие правила задолжително се снабдуваат на слободниот пазар и поседуваат висока финансиска способност и изразена преговарачка моќ, што им овозможува договарање на поповолни услови за снабдување, вклучително и различни цени за снабдување, рокови за плаќање, обем на испорака и друго.

IX. НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА КОМУНИКАЦИЈА И РАЗМЕНА НА ИНФОРМАЦИИ ПОМЕЃУ СНАБДУВАЧОТ И ОПЕРАТОРОТ НА СООДВЕТНИОТ СИСТЕМ ЗАРАДИ ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПРОПИШАН КВАЛИТЕТ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА И УСЛУГИТЕ ШТО ГИ ОБЕЗБЕДУВААТ ОПЕРАТОРИТЕ НА СООДВЕТНИТЕ СИСТЕМИ

Разменување на оперативни информации

Член 54

(1) Снабдувачот со соодветниот оператор разменува податоци и информации што се однесуваат на проценката на можните ризици од одредени настани и преземањето на соодветни интервенции за спречување на последиците од тие настани, како и за заедничките истраги за тие настани, резултатите од анализите на последиците од настаните и преземените интервенции врз соодветниот систем.

(2) Операторот на дистрибутивниот систем врз основа на податоци добиени од Централниот регистар на Република Северна Македонија најдоцна до 30 април во тековната година објавува листа на потрошувачи кои немаат право да се снабдуваат од универзалниот снабдувач. Листата ја објавува на својата веб страна и ги информира снабдувачите.

(3) Начинот и постапката за разменувањето на податоците од став (1) од овој член се уредуваат во согласност со соодветните мрежни правила.

Размена на информации за мерни податоци

Член 55

(1) Соодветниот оператор по барање на снабдувачот ги доставува бараните податоци од базата на мерни податоци на начин, рок и под услови утврдени во мрежните правила, особено во случај кога снабдувачот ги бара податоците поради:

1) приговор од потрошувачот на фактура за потрошена електрична енергија кој се однесува на мерните податоци,

2) престанување на договорот за снабдување,

3) промена на сопственоста или давање под закуп на објектот каде што се испорачува електричната енергија.

(2) Снабдувачот во рок од три дена му ги доставува без надоместок на операторот отчитаните податоци од мерните уреди добиени од потрошувачот согласно член 32 став (4) од овие правила.

Постапување на снабдувачот со податоците за потрошувачот

Член 56

(1) Потрошувачот му ги обезбедува на соодветниот оператор и на снабдувачот своите податоци за контакт (име и презиме/назив на корисникот, адреса/седиште, матичен/даночен број, број на документ за идентификација, телефон, е-пошта).

(2) Снабдувачот и соодветниот оператор, заради остварување на обврските кои произлегуваат од овие правила водат евиденција која ги содржи податоците од став (1) од овој член и имаат право податоците да ги обработуваат, ажурираат и разменуваат меѓу себе, како и да ги доставуваат на барање на државните органи и судовите.

(3) Податоците на корисниците од став (1) од овој член можат да се користат исклучиво заради:

- 1) уредување на договорни односи,
- 2) наплата на побарувања,
- 3) спроведување на судски или управни постапки, и
- 4) комуникација со корисниците заради исполнување на обврските од Законот за енергетика* и прописите донесени врз основа на Законот за енергетика*.

(4) Снабдувачот и соодветниот оператор со податоците постапуваат во согласност со законот со кој се уредува заштитата на личните податоци.

(5) По престанување на договорните односи, податоците за корисниците од став (1) од овој член на снабдувачот и соодветниот оператор ги чуваат во период од три години од денот на издавање на последната фактура.

X. УСЛОВИ И ПОСТАПКА ЗА ИСКЛУЧУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧИТЕ ОД СИСТЕМИТЕ ЗА ПРЕНОС ИЛИ ДИСТРИБУЦИЈА, ВО СЛУЧАЈ КОГА ПОТРОШУВАЧИТЕ НЕ ГИ ИСПОЛНУВААТ ОБВРСКИТЕ УТВРДЕНИ СО ЗАКОН, ДРУГ ПРОПИС И/ИЛИ ДОГОВОР ЗА СНАБДУВАЊЕ

Општа одредба за исклучување на потрошувач

Член 57

Потрошувачот може да биде исклучен од електропреносната, односно електродистрибутивната мрежа, односно затворениот систем за дистрибуција во случаи определени со Законот за енергетика*, соодветните мрежни правила и овие правила, како и во други случаи утврдени со закон или определени со договорот за снабдување или договорот за приклучување на соодветната мрежа и тоа по барање на соодветниот оператор, снабдувачот или потрошувачот.

Опомена пред исклучување и прекинување на снабдувањето

Член 58

(1) Ако потрошувачот не ги извршува своите обврски утврдени во договорот за снабдување, снабдувачот во фактурата му доставува и известување за ограничување или прекинување на снабдувањето, којашто особено содржи:

- 1) износот на неисплатениот долг, и
- 2) рок што не може да биде пократок од еден месец од доставувањето на известувањето во кој треба да се исплати долгот.

(2) Ако потрошувачот не го плати долгот, или не ја прифати понудата за склучување на спогодба за одложено плаќање на доспеаниот долг, снабдувачот ќе поднесе барање за ограничување, односно прекин на испораката на електрична енергија до операторот, со тоа што ограничувањето, односно прекилот не може да отпочне на неработен или празничен ден и не може да се спроведе пред истекот на 30 дена од денот кога на потрошувачот му е доставена опомената од став (1) од овој член.

(3) Прекилот на снабдувањето од став (2) од овој член не предизвикува раскинување на договорот за снабдување, освен ако се утврди дека податоците од отчитувањето на мерниот уред што ги доставува потрошувачот до снабдувачот се непотполни и неточни и го оневозможува снабдувачот во исполнувањето на неговите обврски.

(4) По плаќањето, или по склучувањето на спогодбата за одложено плаќање на доспеаниот долг, снабдувачот продолжува со снабдувањето во согласност со договорот за снабдување.

(5) Кога потрошувачот ќе ги исполни своите стасани обврски, операторот е должен да го приклучи, а снабдувачот е должен да го започне или продолжи снабдувањето во рок од 24 часа по извршеното плаќање.

(6) Снабдувачот не смее да го условува приклучувањето или започнувањето и продолжувањето на снабдувањето со плаќање на застарените побарувања што ги има спрема снабдувачот.

Исклучување по барање на снабдувачот

Член 59

(1) Снабдувачот има право да побара од соодветниот оператор, во рок определен со општите услови и пристап за користење на мрежата согласно соодветните мрежни правила да ја прекине испораката на електрична енергија на определен потрошувач кога потрошувачот не ја платил доставената фактура во рок и на начин определен во договорот за снабдување.

(2) Снабдувачот нема право да побара исклучување на потрошувач:

1) ако потрошувачот отпочнал постапка за промена на снабдувач во согласност со овие правила, а снабдувачот и операторот биле известени за отпочнувањето на постапката за промена на снабдувач и

2) пред да ги спроведе сите мерки за заштита на потрошувачи предвидени со закон и со овие правила.

(3) Во случај кога причината за прекин на испораката на електрична енергија на потрошувачот од став (1) од овој член престанала да важи, снабдувачот ќе побара соодветниот оператор во рок од еден работен ден повторно да го приклучи на мрежата, а снабдувачот, во име и за сметка на потрошувачот, ги плаќа трошоците за повторно приклучување.

(4) Снабдувачот во краен случај има право да бара соодветниот оператор да ја прекине испораката на електрична енергија на определен потрошувач кога потрошувачот не склучил договор за снабдување со друг снабдувач, а рокот од 90 дена во кој потрошувачот може да се снабдува со електрична енергија преку снабдувачот во краен случај истекол.

(5) Соодветниот оператор го известува снабдувачот за реализираните исклучувања на потрошувачите од мрежата во рок не покус од три работни дена пред истекот на секој календарски месец.

Исклучување по барање на операторот

Член 60

(1) Соодветниот оператор има право да го исклучи потрошувачот во согласност со соодветните мрежни правила и за тоа го известува снабдувачот.

(2) Соодветниот оператор најдоцна три работни дена пред исклучувањето го известува снабдувачот за намерата да го исклучи потрошувачот.

(3) Снабдувачот може да побара од операторот да го одложи исклучувањето, доколку оцени дека има можност состојбите поради кои треба да настане исклучувањето да се доведат во согласност со овие правила, закон и други прописи, без притоа да се причини штета на соодветниот систем или на трети лица и во договор со потрошувачот да предложи рок во кој ќе се отстранат причините за исклучувањето.

(4) Отстранувањето на причините за исклучувањето во договорениот рок од став (3) од овој член не го ослободува потрошувачот од плаќањето на обврските или надоместувањето на штетите кон операторот или кон трети лица.

Исклучување по барање на потрошувачот

Член 61

(1) Потрошувачот има право да поднесе барање за исклучување до операторот и снабдувачот.

(2) Правото од став (1) на овој член потрошувачот може да го оствари без наведување на определена причина за извршување на истото, при што истиот мора да е заведен како корисник во евиденцијата на операторот на електродистрибутивниот систем на конкретното место за потрошувачка за кое бара исклучување.

(3) Остварувањето на правото од став (1) на овој член не го ослободува потрошувачот од плаќањето на обврските или надоместувањето на штетите кон операторот или кон трети лица.

(4) Потрошувачот кој е исклучен по основ на правото од став (1) на овој член, може повторно да биде приклучен во мрежата по истекот на минимум три месеца, но најмногу до три години, сметано од денот на кој настапило исклучувањето, и истото ќе се смета како активирање на постојно мерно место.

XI. НАЧИН, ФОРМА И РОК ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ НА ИЗВЕШТАИ КОИ СНАБДУВАЧИТЕ И СООДВЕТНИТЕ ОПЕРАТОРИ ГИ ДОСТАВУВААТ ДО РЕГУЛАТОРНАТА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА

Начин, форма и рок за доставување на податоци што ги доставуваат снабдувачите

Член 62

Снабдувачот, универзалниот снабдувач и снабдувачот со електрична енергија во краен случај на Регулаторната комисија за енергетика и доставуваат податоци во годишни извештаи на начин во форма и во рок утврдени согласно Правилникот за начинот и постапката за следење на функционирањето на пазарите на енергија.

**XII. НЕОПХОДНИ ИНФОРМАЦИИ ШТО СНАБДУВАЧИТЕ СЕ ДОЛЖНИ
НАВРЕМЕНО ДА ИМ ГИ ОБЕЗБЕДАТ НА ПОТРОШУВАЧИТЕ ВО НИВНИТЕ
СМЕТКИ, КАКО И ИНФОРМАЦИИТЕ ШТО ТРЕБА ДА БИДАТ ЈАВНО ДОСТАПНИ,
А СЕ ОД ИНТЕРЕС ЗА СИТЕ ПОТРОШУВАЧИ**

Член 63

(1) Снабдувачот најмалку два пати годишно во фактурата, или на друг начин уреден со договорот за снабдување, го информира потрошувачот и за:

1) количините на електрична енергија која што ја набавувал снабдувачот во претходната година, според изворите од кои е произведена,

2) споредбата, прикажана графички, на потрошената електрична енергија во тековната година со електричната енергија потрошена во истиот период од претходната година,

3) споредбата на потрошената електрична енергија од потрошувачот со нормализираните вредности на потрошена електрична енергија од просечен потрошувач, во согласност со стандардната дневна крива на оптоварување, од истата категорија на потрошувачи,

4) податоци за контакт со организации за заштита на потрошувачите и државни органи, каде што потрошувачот може да добие информации за мерки за енергетска ефикасност и заштеда на електричната енергија и

5) информации во врска со промените на цените на електрична енергија и започнувањето на примената на променетите цени.

(2) Снабдувачот кој не е универзален снабдувач, на својата веб страна објавува и редовно ажурира информации за правата и обврските на потрошувачите, соодветните важечки прописи, начините на постапување по приговорите и решавањето на приговорите во согласност со овие правила.

**XIII. НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА ДОСТАВУВАЊЕ НА ПРИГОВОРИ ОД
ПОТРОШУВАЧИТЕ ДО СНАБДУВАЧИТЕ, КАКО И НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА
ПОСТАПУВАЊЕ НА СНАБДУВАЧИТЕ ПО ПРИМЕНИТЕ
ПРИГОВОРИ**

Поднесување на приговор

Член 64

(1) Потрошувачот поднесува приговор до снабдувачот:

1) во однос на фактурата, во рок од осум дена од денот на приемот на фактурата,

2) во случај на неисполнување на договорните обврски од страна на снабдувачот утврдени во договорот за снабдување, во рок од 15 дена од денот на престанувањето на исполнувањето на обврските,

3) во случај на оневозможување на правото за промена на снабдувач, во рок од осум дена од денот кога потрошувачот дознал за стореното дејствие,

4) во случај на оневозможување на склучување на договор за динамична цена со повеќе снабдувачи, во рок од 15 дена од денот кога потрошувачот дознал за стореното дејствие,

5) во случај оневозможување на потрошувачите да склучат договор за агрегација со вршител на енергетска дејност кој се јавува во својство на агрегатор, во рок од 15 дена од денот кога потрошувачот дознал за стореното дејствие,

6) во однос на висината на пресметаниот надоместок за економска загуба поради еднострано и предвременно раскинување на договорот со определено време траење и фиксна цена, во рок од осум дена од денот кога снабдувачот го известил потрошувачот,

7) поради неисполнување на пропишаниот или договорениот квалитет на услугите, во рок од 30 дена од настанот поради кој не е исполнет квалитетот на услугата и

8) во други случаи во врска со снабдувањето поради кои настанала повреда на правата на потрошувачот, во рок од 15 дена од денот кога потрошувачот дознал за стореното дејствие.

(2) Приговорот го поднесува потрошувачот или лице ополномоштено од потрошувачот.

Обврски на снабдувачот по поднесениот приговор

Член 65

Снабдувачот обезбедува:

1) постапки за ефикасно решавање на приговорите од потрошувачот во рок од 60 дена, вклучувајќи и можност за вонсудско решавање на спорови и обврска за враќање и/или компензација на средства кога е тоа оправдано,

2) правилата на снабдувачот за постапувањето по приговорите и адресата на која се поднесува приговорот да бидат објавени на веб страницата на снабдувачот и на друг начин достапен за потрошувачот,

3) ефикасно постапување по барања, претставки и приговори од потрошувачите, вклучително и писмено образложение за преземените мерки по барањата односно претставките,

4) назначување на препознатлива и функционална служба или лице за постапување по приговорите од потрошувачите,

5) водење на евиденција за доставените приговори со назначување на денот и часот на поднесувањето и предметот на приговорот, и

6) стручна и административна помош на потрошувачот за составување на приговорот, вклучително и потребните информации и податоци.

Уредно поднесен приговор

Член 66

(1) Приговорот се смета за уредно поднесен ако е поднесен:

1) во архивата на снабдувачот, или

2) по препорачана или курирска пошта со јасна идентификација на моментот на приемот на приговорот, или

3) во електронска форма на адресата за електронска пошта наменета исклучиво за прием на приговори од потрошувачите или преку дигитална платформа воспоставена од снабдувачот.

(2) Снабдувачот му издава потврда на потрошувачот за денот и часот кога е примен приговорот.

(3) Приговорот особено треба да содржи:

1) податоци за потрошувачот,

2) податоци за мерното место,

3) предмет на приговорот, и

4) референтен број на фактурата, ако приговорот се однесува на фактурата.

Отстранување на недостатоци во приговорот

Член 67

(1) Ако приговорот е нецелосен, неразбирлив или нејасен, снабдувачот во рок од три работни дена од денот на приемот на приговорот со допис или по електронска пошта го повикува потрошувачот во рок од осум дена да ги отстрани недостатоците во приговорот.

(2) Снабдувачот со одлука го отфрла приговорот ако:

- 1) приговорот не е доставен во рокот определен во член 64 од овие правила,
- 2) приговорот е поднесен од неовластено лице,
- 3) снабдувачот не е надлежен за постапување по приговорот,
- 4) приговорот е предмет на отпочната судска или управна постапка, или
- 5) потрошувачот не постапил согласно став (1) од овој член.

Постапување на снабдувачот по приговорот

Член 68

(1) Приговорот на фактурата од член 64 став (1) точка 1) од овие правила може да се однесува на целата пресметка или на дел од пресметката содржан во фактурата, а ако приговорот се однесува на дел од пресметката потрошувачот е должен во рокот за плаќање на фактурата да го плати неоспорениот дел.

(2) Ако при разгледувањето на приговорот од став (1) од овој член снабдувачот утврди дека причина за оспорување на фактурата е погрешно изготвена пресметка, во рок од осум дена од денот на приемот на приговорот изготвува нова пресметка и му ја доставува на потрошувачот, со определување на рок за плаќање кој што не може да биде покус од 20 дена од денот на приемот на новата пресметка.

(3) Ако при разгледувањето на приговорот се утврди дека причина за оспорување на фактурата е потрошената електрична енергија, снабдувачот ќе го повика операторот да се произнесе по наводите во приговорот во рок не подолг од три работни дена, од денот на приемот на приговорот.

(4) Снабдувачот најдоцна во рок од три работни дена по приемот, одговорот од операторот го доставува на потрошувачот и го известува за начинот на остварување на неговите права.

(5) Ако снабдувачот утврди дека приговорот од член 64 став (1) точки 2), 3) или 5) од овие правила е целосен и благовремен, одлучува по приговорот во рок од осум дена од денот на приемот на приговорот.

XIV. УСЛОВИ И НАЧИНИ ЗА СНАБДУВАЊЕ НА РАНЛИВИ ПОТРОШУВАЧИ

Ранлив потрошувач

Член 69

(1) Ранлив потрошувач на електрична енергија е потрошувач од категоријата домаќинство дефиниран согласно Законот за енергетика* кој е снабдуван од универзалниот снабдувач.

(2) Универзалниот снабдувач обезбедува посебна заштита на потрошувачите на електрична енергија од категоријата на ранливи потрошувачи.

(3) Потрошувачите кои спаѓаат во категорија на ранливи потрошувачи се утврдуваат со Програмата за заштита на ранливи потрошувачи на енергија.

Евиденција на ранливи потрошувачи

Член 70

(1) Универзалниот снабдувач води евиденција на ранливи потрошувачи коишто се стекнале со статус на ранлив потрошувач.

(2) За упис во евиденцијата од став (1) од овој член домаќинството доставува:

1) барање за упис во евиденцијата на домаќинствата коишто се стекнале со статус на ранлив потрошувач,

2) фактура за електрична енергија за месецот што му претходи на месецот во кој се доставува барањето, која гласи на име на ранливиот потрошувач, од којашто може да се утврди дека барателот е приклучен на електродистрибутивната мрежа, и

3) потврда или решение издадено од Центарот за социјални работи дека ранливиот потрошувачот користи парично право на гарантирана минимална помош или социјална сигурност за старите лица.

(3) Универзалниот снабдувач во рок од три работни дена по приемот на уредно барање врши упис на потрошувачот во евиденцијата на ранливи потрошувачи.

(4) Евиденцијата од став (1) од овој член содржи:

1) податоци за станбениот објект во кој живее домаќинството (адреса, вид на станбен објект, начин на затоплување),

2) општи податоци за пресметковното мерно место,

3) податоци за лицето кое спаѓа во категоријата на ранливи потрошувачи од член 70 став (3) од овие правила,

4) податоци за користење на средства од Програмата за заштита на ранливи потрошувачи на енергија.

Обврски на универзалниот снабдувач кон ранливите потрошувачи

Член 71

(1) Заради обезбедување на непрекината и квалитетна испорака на енергија до ранливите потрошувачи универзалниот снабдувач обезбедува:

1) информирање на ранливите потрошувачи за нивното право да побараат користење на една или повеќе од мерките за заштита,

2) известување во писмена форма за планираното исклучување најдоцна 40 дена пред исклучувањето,

3) неисклучување на ранлив потрошувач во месеците декември, јануари и февруари поради неплатени фактури за испорачана електрична енергија, при што оваа мерка не се однесува на ранлив потрошувач во оддалечени подрачја запишани во евиденцијата за ранливи потрошувачи,

4) неисклучување на ранлив потрошувач поради неплатена фактура за испорачана енергија ако од рокот за доспеаност за плаќање на фактурата не се поминати повеќе од 60 дена и

5) можност за одложено плаќање или плаќање на рати на доспеаниот долг, при што исплатата на долгот се врши на најмалку шест еднакви месечни рати, за што склучува спогодба со ранливиот потрошувач.

(2) За користење на една од мерките од став (1) од овој член ранливиот потрошувач запишан во евиденцијата од член 70 од овие правила доставува барање до универзалниот снабдувач. Кон барањето се доставува:

1) потврда или решение дека ранливиот потрошувачот користи парично право на гарантирана минимална помош или социјална сигурност за старите лица и

2) платена фактура за енергија за месецот што му претходи на месецот во кој се доставува барањето која гласи на име на ранливиот потрошувач, од којашто може да се утврди дека барателот е приклучен на електродистрибутивна мрежа.

(3) Покрај мерките од став (1) од овој член универзалниот снабдувач, на барање од ранливиот потрошувач, од операторот на електродистрибутивниот систем обезбедува:

1) ослободување од обврска за плаќање на трошоци за испитување на броило (А-тест),

2) изведба на стандарден приклучок за приклучување на станбен објект на ранлив потрошувач без надоместок,

3) приоритет при отстранување на дефекти со цел што е можно побрзо да се воспостави испорака на енергија кај оние ранливи потрошувачи на енергија кои го добиле статусот на ранлив потрошувач на енергија поради социјален ризик,

4) приоритет во одлучувањето по барањата за надомест на штета поради прекин на испораката и испорака на електрична енергија со послаб квалитет од пропишаното,

5) приоритет во преземање на мерки за поправки и отстранување на недостатоци, отстранување на дефекти и вршење на ремонти со кои се доведуваат во технички исправна состојба делови од дистрибутивниот систем на кој се приклучени потрошувачи во оддалечени подрачја и

6) информирање на ранливите потрошувачи за нивното право да побараат користење на една или повеќе од мерките за заштита.

(4) Кон барањето за користење на една од мерките од став (3) на овој член, ранливиот потрошувач до операторот на електродистрибутивниот систем доставува потврда или решение издадено од Центарот за социјални работи дека ранливиот потрошувачот користи парично право на гарантирана минимална помош или социјална сигурност за старите лица.

(5) Покрај мерките од став (1) од овој член универзалниот снабдувач, на барање од ранливиот потрошувач кај кој е дијагностицирана попреченост на видот, треба да го извести операторот на дистрибутивниот систем да изврши два пати годишно бесплатна проверка на броилото и разводната табла.

(6) За вршење на работите од став (3) точки 1) 2) и 3) од овој член, операторот на електродистрибутивниот систем има право на надоместок на трошоците во согласност со Програмата за заштита на ранливи потрошувачи на енергија.

XV. ПОСЕБНИ МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

Член 72

Мерките за заштита на потрошувачите кои се пропишани со законите и прописите за заштита на правата на потрошувачите, условите и начинот на заштитата на потрошувачите, правата и обврските на здруженијата на потрошувачите, како и надлежностите на органите на државната управа во однос на заштита на потрошувачите, се применуваат и кај потрошувачите на електрична енергија.

XVI. ПРАВА И ОБВРСКИ НА УНИВЕРЗАЛНИОТ СНАБДУВАЧ, КАКО И ПРАВА И ОБВРСКИ НА ПОТРОШУВАЧИТЕ ШТО ГИ СНАБДУВА

Член 73

(1) Универзалниот снабдувач, покрај обврските од член 9 од овие правила, обезбедува:

1) снабдување на домаќинствата и малите потрошувачи кои се наоѓаат на подрачјето на кое има обврска да обезбеди универзална услуга и кои не избрале да бидат снабдувани од друг снабдувач,

2) информирање на потрошувачите за нивните права и условите под кои можат да бидат снабдувани од универзален снабдувач и цената на електричната енергија,

3) снабдување на домаќинства и мали потрошувачи коишто останале без снабдувач,

4) снабдување и заштита на потрошувачите во оддалечени подрачја и заштита на правата на ранливите потрошувачи во снабдувањето со електрична енергија,

5) објавување на својата веб страница на цените за снабдување со електрична енергија.

6) примена на цени за електрична енергија формирани во согласност со Тарифниот систем за продажба на електрична енергија на потрошувачите кои ги снабдува универзалниот снабдувач и снабдувачот во краен случај и

7) застапување на правата и интересите на потрошувачите пред операторот на електродистрибутивниот систем во случај на барања за надоместок на штета настаната поради прекин или испорака на електричната енергија со намален квалитет.

(2) Ако универзалниот снабдувач одлучи да престане со снабдување, или ако за него е отпочната постапка за стечај односно ликвидација, или ако му е одземена или суспендирана лиценцата, или ако е истечен периодот за кој што е избран или назначен, продолжува со снабдувањето до изборот или назначувањето на друг универзален снабдувач.

(3) Универзалниот снабдувач започнува со снабдување на потрошувачите на денот и во часот наведен во известувањето од снабдувачот којшто го прекинал или престанал со снабдувањето, добиено согласно член 9 ставови (2), (3), (4) и (5) од овие правила.

(4) Универзалниот снабдувач врз основа на известувањето на операторот на дистрибутивниот систем за настанатата промена во однос на категоријата на потрошувач, започнува со снабдување како универзална услуга од први јуни во тековната година.

XVII. ВОСПОСТАВУВАЊЕ И ОДРЖУВАЊЕ НА ВЕБ-ПЛАТФОРМА ЗА СПОРЕДБА НА ЦЕНИТЕ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА, УСЛОВИ И ПОСТАПКА ЗА НЕЈЗИНО КОРИСТЕЊЕ ОД СТРАНА НА СНАБДУВАЧИТЕ И КОРИСНИЦИТЕ НА ПЛАТФОРМАТА, КАКО И ПРАВАТА, ОБВРСКИТЕ И ОДГОВОРНОСТИТЕ НА СНАБДУВАЧИТЕ ШТО ОБЈАВУВААТ ПОДАТОЦИ НА ПЛАТФОРМАТА

Цели на платформата

Член 74

(1) Веб-платформата за споредба на цените на електрична енергија (во натамошниот текст: Платформа) ја воспоставува и води Регулаторната комисија за енергетика. Платформата е алатка достапна на интернет која им дава можност на потрошувачите во секое време и без надоместок да имаат директен пристап до јасни, сеопфатни и ажурирани информации за цените на електрична енергија, периодот на траење на договорот за снабдување, фактурирањето, вклучително и условите за склучување на договори за снабдување со електрична енергија со динамична цена, како и другите услуги поврзани со снабдувањето со електрична енергија, со цел да направат споредба на понудите од различни снабдувачи и да им се олесни изборот на снабдувач.

(2) Со цел потрошувачите приклучени на средно и ниско напонско ниво да направат споредба на понудите од снабдувачите и заради олеснување на нивниот избор на снабдувач, снабдувачот внесува понуда на платформата, која ги содржи следните елементи:

- 1) цени за електрична енергија по напонско ниво и период на испорака во текот на денот и/или годината, за секоја категорија на потрошувачи;
- 2) времетраење на договорите за снабдување;
- 3) кратка информација во врска со одредени комерцијални карактеристики на понудата;
- 4) постапки за промена на снабдувач;
- 5) правата и обврските на потрошувачите;
- 6) начините за заштеда на енергија и
- 7) други услуги поврзани со снабдувањето со електрична енергија.

(3) Платформата им дава можност на потрошувачите да направат и споредба на понудите од снабдувачите со понудите од универзалниот снабдувач и снабдувачот во краен случај.

(4) Платформата им обезбедува информации на потрошувачите постапки за промена на снабдувач кои ги применува снабдувачот, правата и обврските на потрошувачите, начините за заштеда на енергија и други информации за функционирањето на пазарот на електрична енергија на мало.

Користење на платформата

Член 75

(1) Регулаторната комисија за енергетика на секој снабдувач му доделува единствено корисничко име и лозинка за пристап и внесување на елементите од понудата на платформата.

(2) Снабдувачот на платформата може да внесе неограничен број на понуди, и да ги ажурира истите пред настанати промени.

(3) Со секое внесување на нова понуда за исто напонско ниво, ист период на испорака и исто времетраење на договорот за снабдување, снабдувачот ја повлекува претходно објавената понуда.

(4) Снабдувач кој во претходната година учествувал во вкупните продажби на пазарот на електрична енергија на мало со повеќе од 1%, внесува најмалку една понуда на платформата.

(5) При секое отворање на платформата од страна на потрошувачот понудите се прикажуваат по случаен избор.

(6) Платформата овозможува прикажување на понудите по азбучен ред според називот на снабдувачот, според висината на цената, како и според времетраењето на договорот за снабдување.

(7) Регулаторната комисија за енергетика на својата веб страница и на платформата објавува упатство за користење на платформата.

Останати елементи на понудата

Член 76

(1) Платформата овозможува прикажување индикативна крајна цена на електрична енергија од секој снабдувач за секоја категорија на потрошувачи, пресметана со примена на следните елементи:

- 1) цена на електрична енергија содржана во понудата на снабдувачот,
- 2) просечна цена на електрична енергија произведена од повластени производители од обновливи извори кои користат повластени тарифи,
- 3) тарифи за користење на услуги за пренос и дистрибуција на електрична енергија,

4) надоместок за оператор на пазар на електрична енергија, и

5) данок на додадена вредност.

(2) Регулаторната комисија за енергетика на јасен и видлив на начин на платформата објавува дека во крајната цена од став (1) на овој член не е вклучен надоместокот за јавно осветлување утврден со закон.

Заштита од злоупотреби

Член 77

(1) Регулаторната комисија за енергетика, во рок од еден работен ден од внесувањето на понудата на платформата од страна на снабдувачот, ги проверува задолжителните елементи содржани во понудата.

(2) Ако во рокот од став (1) од овој член, Регулаторната комисија за енергетика утврди дека задолжителните елементи содржани во понудата значително отстапуваат од состојбите на пазарот на електрична енергија го известува снабдувачот за одбивање на понудата и ги наведува причините за одбивањето.

(3) Снабдувачот не може да склучи договор со потрошувачот по цена и под услови понеповолни од објавените на платформата.

(4) Ако Регулаторната комисија за енергетика утврди дека снабдувачот нуди договори за снабдување по цени повисоки од објавените на платформата забранува објавување на понудите од тој снабдувач за одреден временски период и презема мерки во согласност со Законот за енергетика.“

XVIII. ПРАВА И ОБВРСКИ НА СНАБДУВАЧОТ СО ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ВО КРАЕН СЛУЧАЈ

Член 78

(1) Снабдувачот во краен случај, обезбедува:

1) снабдување на потрошувачите, освен на домаќинства и мали потрошувачи, кои останале без снабдувач во случај кога:

1.1 претходниот снабдувач прекинал со исполнувањето на своите обврски за снабдување во рамки на постојните договори за снабдување со електрична енергија,

1.2 е поведена стечајна постапка на претходниот снабдувач со лично управување или по барање на доверител, како и ликвидација,

1.3 претходниот снабдувач привремено или трајно го изгубил правото на учество на пазарот на електрична енергија во согласност со Правилата за регистрација на учество на пазар на електрична енергија и уредување на пазарот на билатерални договори,

1.4 лиценцата на претходниот снабдувач е суспендирана, трајно одземена или престанала да важи,

1.5 потрошувачите не склучиле нов договор за снабдување со електрична енергија по престанувањето или истекувањето на постојниот договор за снабдување и

1.6 потрошувач на електрична енергија кој е приклучен на електропреносниот систем и е учесник на пазарот на електрична енергија на големо и има обврска за обезбедување на услуга од јавен интерес.

2) снабдување со електрична енергија во краен случај по цени утврдени во согласност со Тарифниот систем за продажба на електрична енергија на потрошувачите кои ги снабдува универзалниот снабдувач и снабдувачот во краен случај,

3) објавување и ажурирање на цените по кои го врши снабдувањето во краен случај на неговата веб страница,

4) снабдување со електрична енергија во краен случај кое не може да трае подолго од 90 дена,

5) известување на операторот да ја прекине испораката на електрична енергија за потрошувач којшто по истекот на рокот од став (1) точка 4) од овој член не склучил договор за снабдување со нов снабдувач.

6) објавување на својата веб страница информации во континуитет или на месечна основа за:

6.1 бројот на потрошувачи кои ги снабдува, чие снабдување е започнато, и чие снабдување е прекинато,

6.2 вкупната количина на испорачана електрична енергија и начинот на балансирање,

6.3 просечниот период на снабдување, и

6.4 цените и начините на набавка на електрична енергија

(2) Снабдувачот во краен случај започнува со снабдување на потрошувачите на денот и во часот наведен во известувањето од снабдувачот којшто го прекинал или престанал со снабдувањето.

XIX. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 79

Со денот на влегувањето во сила на овие правила престануваат да важат Правилата за снабдување со електрична енергија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 172/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 138/19 и 159/22)

Член 80

Одредбите на член 35 став (3), (4), (5) и (6) од овие правила ќе отпочнат да се применуваат со пристапувањето во членство на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Член 81

Овие правила влегуваат во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Регулаторна комисија за енергетика, водни услуги и
услуги за управување со комунален отпад на Република

Северна Македонија

Претседател,

Ацо Ристов, с.р.

Бр. 02-804/1
20 мај 2026 година
Скопје

Прилог

Форма и содржина на фактура за потрошена електрична енергија

1. Потрошувач

- 1.1 Адреса на која што се доставува фактурата:
- 1.2 Адреса на која што се врши снабдувањето, односно во која се врши снабдувањето:
- 1.2 Адреса и идентификациски код на пресметковното мерно место:
- 1.3 Број на корисник:

2. Фактура

- 2.1 Референтен број на фактурата:
- 2.2 Место и датум на издавање:
- 2.3 Дата на пресметувањето и рок до кој треба да се плати фактурата:

Фактура за период :

ДЕН:

- 2.4 Период во кој била потрошена количината на електрична енергија која што е прикажана во фактурата:

3. Краен рок на договорот за снабдување, доколку договорот е склучен со определено времетраење:

4. Потрошена активна електрична енергија:

- 4.1 Цена и надоместок за потрошена електрична енергија, без данок на додадена вредност-

ден: ДДВ: даночната стапка:

- 4.2 Динамична цена за потрошена електрична енергија (доколку е склучен договор за снабдување со динамична цена):

ден: ДДВ: даночната стапка:

- 4.3 Тарифа за користење на електропреносната мрежа и износ на надоместокот за користење на електропреносниот систем, (ако за тоа има склучено договор со операторот на соодветниот систем), без данок на додадена вредност-

ден: ДДВ: даночната стапка:

- 4.4 Тарифа за користење на електродистрибутивната мрежа и износ на надоместок за користење на електродистрибутивниот систем (ако за тоа потрошувачот има склучено договор со операторот на соодветниот систем), без данок на додадена вредност-

ден: ДДВ: даночната стапка:

- 4.5 Тарифа и износ на надоместокот за користење на затворениот систем за дистрибуција, (доколку потрошувачот е приклучен на затворен систем за дистрибуција и доколку е тоа обврска на снабдувачот)-

ден: ДДВ: даночната стапка:

- 4.6 Тарифа за услугите на операторот на пазарот на електрична енергија и износ на надоместокот за користење на пазарот на електрична енергија, без данок на додадена вредност-

ден: ДДВ: даночната стапка:

- 4.7 Процентот на учество на електричната енергија произведена од повластените производители кои користат повластена тарифа и износ на надоместок за електричната енергија од обновливи извори на енергија произведена од повластени производители кои користат повластени тарифи, без данок на додадена вредност-

ден: ДДВ: даночната стапка: процент:

4.8 Комунална такса за јавно осветлување

4.9 Износ за плаќање по фактура со рок до:

Вкупно за плаќање

5. Снабдувач

5.1: (име и седиште)

5.2 Адреса:

5.3 ЕДБ:

5.4 Телефон за одговорните служби на снабдувачот, односно единствениот контакт центар кај универзалниот снабдувач:

5.5 Телефон за дефекти, намалена испорака или прекини прекин во испораката на електрична енергија:

5.6 Е-маил:

5.7 Веб страна:

6. Мерен уред

6.1 Состојба на мерниот уред на почетокот и на крајот на пресметковниот период:

Броило/ тарифа	Отчитано Период	Стара состојба	Нова состојба	Конст.	Пресметана количина	Одобрена количина	Вкупна количина
----------------	-----------------	----------------	---------------	--------	---------------------	-------------------	-----------------

Броило/тарифа	Отчитано Период	Стара состојба	Нова состојба	Конст.	Пресметана	Одобрена	Вкупна
		состојба	состојба		количина	количина	количина

6.2 Датумот на последното отчитување за секој мерен уред одделно:

6.3 Отчитување на мерниот уред :

-Редовно отчитување:

-Врз основа на самоотчитување:

-Врз основа на процена:

6.4 Место на потрошувачка бр :

6.5 Категорија на потрошувач:

6.6 Отчитувачка група:

6.7 Место на потрошувачка

7 Информации за начинот на пристап на потрошувачот до неговите платени и неплатени обврски, како и податоци за потрошувачката на електрична енергија

8 Информации за можностите и придобивките од промена на снабдувач

9 Информации за правата на крајните потрошувачи во однос на вонсудско решавање на спорот, вклучувајќи ги и деталите за контакт со Регулаторната комисија за енергетика

10. Шифра за префрлање на крајниот купувач:

11. единствена шифра за идентификација на точката за снабдување на крајниот купувач:

12. Линк до веб платформата за споредба на цени:

13. Информации засновани на реалната потрошувачка или далечинско отчитување

- споредби на тековната потрошувачка на електрична енергија на крајниот потрошувач со потрошувачката на крајниот потрошувач за истиот период од претходната година во графичка форма

- информации за контакт за организациите на потрошувачи и државни органи, вклучувајќи веб-страници од кои може да се добијат информации за достапните мерки за подобрување на енергетската ефикасност за уредите што користат енергија и

- споредби со просечен потрошувач од иста категорија за количината на потрошената електрична енергија

14. Информација за начинот на тарифирање:

- За повеќе информации во врска со начинот на кој се тарифираат потрошените киловат часови скенирајте го кодот:

15. Информации за наплата на фактурата:

- Ве молиме да го подмирите вашиот долг најдоцна до наведениот датум за плаќање. За секое задоцнување, се пресметува законска казнена камата. Снабдувачот има право да ги преземе сите мерки согласно законските и подзаконските акти за наплата на заостанатиот долг, како исклучување и постапка за присилна наплата.

Ве известуваме дека доколку навремено не сте добиле фактура за претходниот пресметковен период, должни сте да побарате препис од фактура од снабдувачот, согласно Правилата за снабдување со електрична енергија.

Опции за плаќање:

- Онлајн на
- Преку електронско банкарство
- Терминали за самонаплата
- Преку траен налог
- Во банки и пошта

* Граничните вредности на блоковите за висока тарифа се намалуваат или зголемуваат пропорционално на бројот на денови во пресметковниот период.

**Начин на кој е прочитано броилото во пресметковниот период: О=Отчитано; М=Проценета состојба Проценката на состојбата се изработува врз основа на историски податоци од вашето место на потрошувачка.